

lippuja laskettaessa. Jos valitsijayhdistyksen asiamiehen valtuuttama henkilö on ollut saapuvilla, on valtuutuksen osoittava asiakirja liitettävä pöytäkirjaan.

Toimitus lopetetaan siten, että pöytäkirja julkiluetaan ja vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään yksi muu jäsen pöytäkirjaan merkitsevät, että se on oikea, minkä jälkeen pöytäkirja liitteen suljetaan eri päällykseen, johon kirjoitetaan kunnan keskuslautakunnan osoite sekä merkintä päällyksen sisällyksestä ja lähetäjästä.

47 §.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen on toimituksen päätyttyä viipymättä vietävä keskuslautakunnalle tai lähimpään postitoimipaikkaan 44 ja 46 §:ssä mainitut, keskuslautakunnalle osoitetut lähetykset.

48 §.

Vaalilautakunnan pöytäkirjan laatimisessa käytettävät lomakkeet vahvistaa sisäasiainministeriö, joka voi myös antaa tarvittaessa ohjeita lähetyksen toimittamisesta keskuslautakunnille.

6 luku.

Äänten laskeminen ja vaalin tuloksen vahvistaminen.

49 §.

Tämän lain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa julistakoon keskuslautakunta lokakuun ensimmäisenä sunnuntaina pidettävässä kokouksessa valtuutetuiksi valituiksi hyväksytyissä ehdokaslistoissa mainitut henkilöt.

50 §.

Äänestyksen tapahduttua on keskuslautakunnan viimeistään kello 9 vaalin jälkeisenä päivänä ryhdyttävä tarkastamaan saapuneita vaaliasiakirjoja ja vaalilautakuntien suorittamaa äänestyslippujen laskentaa sekä tällöin päätettävä, mitkä äänestysliput on hylättävä.

Muista kunnista saapuneiden äänestyslippujen lukumäärä merkitään pöytäkirjaan niin, että siitä ilmenee kustakin eri keskuslautakunnasta tulleet äänestysliput.

Ne äänestysliput, joiden kääntöpuolelle on merkitty toisen kunnan nimi, pannaan kun-

nittain kestäviin päällyksiin, jotka suljetaan sineteillä niin kuin 51 §:n 2 momentissa on säädetty. Päällykseen merkitään asianomaisen keskuslautakunnan osoite, lähetyksen sisällys ja lähettäjä. Nämä lähetykset on viipymättä vietävä lähimpään postitoimipaikkaan toimitettaviksi perille kirjattuina lähetyksinä. Vastaaaville keskuslautakunnille on samalla lähetettävä eri postilähetyksenä sisäasiainministeriön vahvistamalle lomakkeella laadittu ilmoitus lähetettyjen äänestyslippujen lukumäärästä.

51 §.

Äänestyslippu on mitätön:

1) jos äänestyslippussa on merkitsemällä osoitettu useampia kuin yksi ehdokaslista;

2) jos ehdokaslistan numero on merkitty siten, ettei täysin selvästi ilmene, mitä ehdokaslistaa se tarkoittaa;

3) jos ehdokaslistan numero on kirjoitettu äänestyslipun kääntöpuolelle;

4) jos äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä;

5) jos äänestyslippuna on käytetty muuta kuin vaalilautakunnalta saatua äänestyslippua; sekä

6) jos äänestyslippu on leimaamaton.

Keskuslautakunnan hylkäämät äänestysliput erotetaan ja pannaan äänestysalueittain ryhmiteltyinä eri päällykseen, joka suljetaan keskuslautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen sineteillä.

Jos äänestäjän osoittamassa ehdokaslistassa oleva ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai selvästi nimetty, on sellaisen ehdokkaan nimi katsottava mitättömäksi, mutta äänestäjän ääni olkoon voimassa toisen osalta, niin kuin hylätyn ehdokkaan nimeä ei olisi ollutkaan ehdokaslistassa.

52 §.

Eri äänestysalueissa saman ehdokaslistasta hyväksi annetut äänet muodostavat yksinkertaisen ääniryhmän, jonka äänimäärä on äänestyslippujen luku.

Ne äänet, jotka äänestäjät ovat antaneet samaan vaaliliittoon kuuluvien ehdokaslistojen hyväksi, muodostavat yhdistetyn ääniryhmän, jonka äänimäärä on siihen kuuluvien yksinkertaisten ääniryhmien yhteenlaskettu äänimäärä.

53 §.

Sille, jota äänestäjä äänestää ensi sijassa, tulee yksi ääni ja toiselle järjestyksessä puoli ääntä.

Kummankin ehdokkaan siten saamat äänet yhteenlaskettuina ovat hänen äänimääränsä.

54 §.

Saman yksinkertaisen ääniryhmän ehdokkailta on etusija toisensa edellä niiden äänimäärien suuruuden mukaan, jotka kumpikin 53 §:n mukaan ääniryhmässä saanut, ja heidän katsotaan olevan siinä järjestyksessä ryhmän kaikkien äänestäjien asettamia.

Kummallekin yksinkertaisen ääniryhmän ehdokkaalle annetaan etusijan määrittämiseksi hänen ja muiden ääniryhmien ehdokkaiden välillä vertausluku, joka ääniryhmän ensimmäisellä ehdokkaalla on sama kuin ryhmän äänestyslippujen koko lukumäärä ja toisella puolet siitä.

55 §.

Saman vaaliliiton muodostaman yhdistetyn ääniryhmän ehdokkailla on etusija toistensa edellä niiden vertauslukujen suuruuden mukaan, jotka kukin heistä on 54 §:n 2 momentin mukaan saanut. Jos ehdokas on yhteinen ehdolle tai useammalle saman vaaliliiton yksinkertaiselle ääniryhmälle, hänen vertauslukujensa yhteenlaskettu määrä osoittaa hänen järjestyssijansa.

Mainituissa järjestyksessä annetaan yhdistetyn ääniryhmän ehdokkaille uudet vertausluvut siten, että ensimmäinen ehdokas saa vertauslukuun yhdistetyn ääniryhmän äänestyslippujen koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen, ja niin edespäin.

56 §.

Jos joku muussa tapauksessa, kuin 55 §:ssä on mainittu, on yhteisenä ehdokkaana kahdessa tai useammassa ääniryhmässä, yksinkertaisessa taikka yhdistetyssä, on hänen niissä saamiensa vertauslukujen yhteenlaskettu määrä hänen vertauslukunsa. Tässä tapauksessa ehdokkaan lopullinen vertausluku ei kuitenkaan saa olla suurempi sitä, joka hänelle olisi tullut, jos kysymyksessä olevien ääniryhmien ehdokkaat olisi järjestetty sen suurimman vertausluvun mukaan, jonka kukin heistä on saanut noissa ryhmissä, ja jos ehdokkaille siten määrättyssä järjestyksessä 55 §:n 2 momentin mukaan laskettu

vertausluvut ryhmien yhteenlasketun äänimäärän perusteella.

57 §.

Jos äänimäärät tai vertausluvut ovat yhtä suuret, ratkaistaan niiden keskinäinen järjestyks arpomalla.

58 §.

Äänestyksen tuloksen määrittämiseksi menettellään seuraavalla tavalla:

1) Kunkin yksinkertaisen ääniryhmän ehdokkaiden nimet kirjoitetaan järjestykseen heidän saamiensa äänilukujen suuruuden mukaan, jonka ohessa nimen kohdalle merkitään hänelle 54 §:n 2 momentin mukaan tuleva vertausluku.

2) Yhdistetyn ääniryhmän ehdokkaiden nimet kirjoitetaan 55 §:n 2 momentin määrittämään järjestykseen, ja nimen kohdalle merkitään vertausluku.

3) Jos samalla ehdokkaalla on vertausluvut kahdessa tai useammassa ryhmässä, hänet poistetaan niistä kaikista, minkä jälkeen hänen nimensä kirjoitetaan erikseen ja hänelle merkitään lopullinen vertausluku sen mukaan, kuin 56 §:ssä sanotaan.

4) Kaikkien ehdokkaiden nimet kirjoitetaan uudestaan heidän lopullisten vertauslukujensa suuruuden mukaiseen järjestykseen, ja kunkin ehdokkaan nimen kohdalle merkitään hänen lopullinen vertauslukunsa.

Ehdokkaiden 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua lopullisesta nimisarjasta julistaa keskuslautakunta valtuutetuiksi valituiksi, nimisarjan alusta alkaen, niin monta ehdokasta, kuin vaalissa on valtuutettuja valittava.

Jos kaikkien ääniryhmien ehdokkaita on yhteensä vähemmän, kuin vaalissa on valittava valtuutettuja, valtuutettujen lukumäärä jää toistaiseksi vajanaiseksi.

59 §.

Valtuutetun varajäseneksi tulee ehdokas, jota ei ole valittu valtuutetuksi, siitä yksinkertaisesta ääniryhmästä, josta valittu on saanut suurimman vertausluvun. Yhdistetylle ääniryhmälle määrätään lisäksi tarvittaessa yhteisiä varajäseniä niin, että siitä tulee kaikkiaan yhtä monta varajäsentä, kuin sen puolesta on valittu valtuutettuja. Tätä varten julistetaan 58 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua nimisarjasta yhteisiksi varajäseniksi tarpeellinen määrä niistä ensimmäisistä.

Laki**kunnallislain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 27 päivänä elokuuta 1948 annetun kunnallislain (642/48) 38 § näin kuuluvaksi:

38 §.
Valtuutettujen varajäseniä valitaan niin monta kuin kunnallisvaalilaissa (/53) on säädetty.

Jos valtuutettu kuolee, menettää vaalikel-
poisuutensa tai valtuuston hyväksymän syyn
takia eroaa ennen toimikautensa päättymistä
tai jos hän valtuuston hyväksymästä

syystä on vähintään kahden kuukauden ajan
estynyt ottamasta osaa valtuuston työhön
kutsukoon valtuuston puheenjohtaja vara-
senen hänen sijaansa.

Varajäsen toimii valtuutettuna 39 §:n
säädetyn toimikauden loppuun tai, mille
hänet on kutsuttu tilapäisesti estyneen
valtuutetun sijaan, niin kauan kuin este kestää.

Helsingissä 16 päivänä tammikuuta 1953.

Tasavallan Presidentti

J. K. PAASIKIVI.

Sisäasiainministeri V. J. Sukselainen.

Oulussa, 18 p:nä helmikuuta 1953.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmä.

Eduskuntatalo.

Helsinki.

Pyydämme Teitä ystävällisesti edustajanne kautta saapumaan seuraamaan piirikokoustamme joka pidetään Oulussa Teatteritalossa ensi tulevan huhtikuun 3 ja 4 päivinä alkaen ensimmäinnä päivänä klo 9.

Tahtonette hyväntahtoisesti ilmoittaa toimistoomme Pakkahuoneenkatu 26. Oulu puhelin 4973 mahdollisen edustajan nimen ja osoitteen sekä sen onko hänelle toimestamme varattava majoitus maaliskuun 25 päivään mennessä.

Toverillisesti tervehtien

Oulun l. vaalip. sos.dem
piirijärjestö r.y.

Antero Väyrynen *E.H. Tervonen*

Antero Väyrynen. E.H. Tervonen.

Furuk

Propagandajaosto

ehdottaa valiokuntien toiminnan seuraajiksi ja selostajiksi seuraavia ryhmän jäseniä:

Suurivaliokunta	Haapasalo
Perustuslakivaliokunta	Henriksson
Lakivaliokunta	Mohell
Valtiovarainvaliokunta	Lepistö (maatalousasiat)
— " —	Väyrynen (muut asiat)
Pankkivaliokunta	Suominen
Talousvaliokunta	Helle
Laki- ja Talousvaliok.	Lukkarinen
Sivistysvaliokunta ...	Kalavainen
Maatalousvaliokunta ..	Koskinen
Työväenasiainvaliokunta	Turkka
Kulkulaitosvaliokunta .	Ahonen
Puolusasiainvaliokunta	Raunio

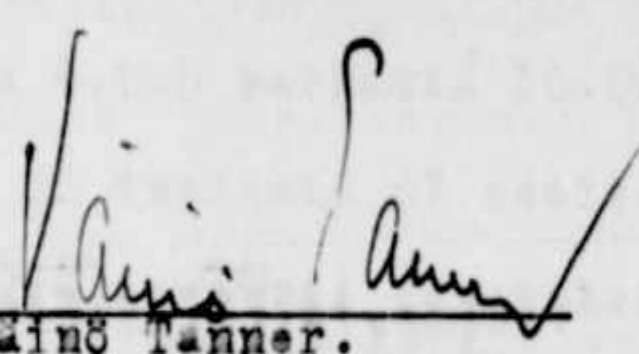
Pöytäkirja, joka laadittiin S. S. den
Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntalessa perjantai-
na helmikuun 27 p:nä 1953 klo 14,30.
Saapuvilla oli 45 ryhmän jäsentä. Puhetta johti Väinö
Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Välikysymys. Ryhmän puheenjohtaja ehdotti päätettäväksi menettelytavoista,
joita noudatetaan SKDL:n välikysymykseen nähden. Ryhmä päätti yksimielisesti
että ryhmän puheenjohtaja ilmoittaa ryhmän kannan s. e. Ryhmä yksimielisesti
kindestään yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin

Sos.dem.Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalessa tiistaina maaliskuun 10 p:nä

1953 klo 16,00. Nimenhuudossa todettiin

poissaoleviksi K.A.Fagerholm, Onni Hiltunen,

Eino Raunio, Aarre Simonen, Varma Turunen,

Vilho Väyrynen. - Puhetta johti Väinö Tanner

ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Tilannekatsaus. Ministeri, teveri Väinö Leskinen esitti katsauksen viimeaikaisista tapahtumista ja hallituksessa käsillä olevista asioista.

Hallituksessa on ollut alustavasti käsiteltävänä kansaneläkelain muutosehdotus, jonka mukaan vuosimaksuja eli kerotettava 500 markasta 1000 mark-

kaan ja 5.000 markasta 10.000 markkaan. Samalla nostettaisiin eläkkeitten

ikäraja 65 vuodesta 67 vuoteen. Näin tehden voitaisiin kansaneläkkeitten

peruseläke korottaa kaksinkertaiseksi. Ryhmän on syytä tutkia tarkein

tätä esitystä (siirtää ratkaisun tekeminen tuonnemmaksi).

Ulkopoliittisessa tilanteessa on ollut päivän tapauksena Neuvostoliiton

päämiehen Stalinin poismeno. Hallitus lähetti hänen hautajaisiinsa delega-

tion. Kaikki muu ohjelmajärjestely maassamme on tapahtunut hallituksen

ulkopuolella olevien järjestöjen toimesta. Hautajaispuheita tarkkailles-

saan voi panna merkille, että Suomea ei mainittu n.s. suositettujen maiden luettelossa.

Kauppasepimus Neuvostoliiton ja Kiinan välillä on selmittu, mutta yksityiset kohdat ovat tuntemattomat. Pääministeri on lupautunut ryhmälle selostamaan yksityiskohtia, jos se katsetaan tarpeelliseksi.

Viljan hinnan järjestelykysymyksessä on hallitusryhmä pysynyt eduskuntaryhmän tekemän päätöksen kannalla. Pääministeri teki kuitenkin hallitusryhmälle välitysehdotuksen, jonka mukaan viljan hintaa voidaan korottaa kahdella markalla. Kuluttajahinta voitaisiin pitää ennallaan antamalla viljelijöille itse järjestää korotukseen tarvittavan subvention ahentamalla rypsin tukipalkkiota ja vähentämällä kauppamyllöjen ~~valiokunnan~~ jauhatuspalkkiota. Ellemme tähän välitysehdotukseen suostu, voi tulla luottamus kriisi. Mut-

ta siitakin huolimatta olemme vastustaneet tehtyjä viljanhinnan koreituspyrkimyksiä, koska emme katse nykyisessä tilanteessa olevan paikallaan, että tapahtuu tulonsiirtoja jonkin väestöryhmän hyväksi.

Viime aikoina on liikkunut huhuja odotettavissa olevasta devalvatiosta. Puolueemme edustajat kävivätkin Suomen Pankin pääjohtaja Tuomiojalle ilmoittamassa, että devalvatiota ei ole ryhdyttävä, ennenkuin hallitus ja pankivaltuusmiehet ovat lausuneet mielipiteensä asiasta. Pääjohtaja antoi lupauksen tällaisen menettelytavan noudattamiseen.

Hallituksessa on parhaillaan käsiteltävänä n.s. Suur-Arava, Asia on ministerivaliokunnassa, jossa jo ilmennyt vastustusta maalaisliittolaisten taholta. Hallitus hylkisi sekä Aravan että Aasen lisämääräraha-anomukset, koska nämä ei enää olisi voitu vaikuttaa työllisyyteen. N.s. Kaljakalliojuttu on oikeuskanslerin päätöksen mukaan joutunut raastuvaiheeseen.

Rakennustarvikkeitten liikevaihtoveroasia on hallituksessa viipynyt pääministerin sairauden ja eräitten teknillisten seikkojen vuoksi.

Ehdotus kuntien nudeksi kalleusluokitteluksi on hyljätty. Merityöselkkaus loppahti nopeasti. Työaikalaat ovat edelleen kiinni maalaisliiton ryhmässä, joka ei vielä ole päässyt asiasta selvyyteen.

Valtion menojen supistamissuunnitelma voidaan siirtää myöhemmän vaiheeseen täällä ryhmässä, koska ryhmän puheenjohtaja on luvannut ottaa asian yksityiskohtittain kekenaisuudessaan tarkasteltavaksi. Hallitus on pyytänyt eri ministeriöiltä supistamissuunnitelmat.

Kansaneläkelain muutosehdotuksen ryhmä päätti yksimielisesti lähettää työvaliokunnan valmisteltavaksi.

Idän kauppaa selostamaan ryhmä päätti pyytää kauppaministerin, toveri Pentt Tervon.

Viljanhinnan koreittamisasiassa ryhmä yksimielisesti päätti pysyä ennallaan tekemässään päätöksessä.

Rakennustarvikkeitten liikevaihtoveron järjestelyssä ryhmä päätti vielä odottaa asian kehittelyä hallituksessa.

Vuokratonttien lunastamisasia. Toveri Jekinen esitti, että hallitusryhmämme esittäisi aktiivisuuttaan vuokratonttien lunastamishetken ajamisessa. Keskustelun jälkeen ryhmä päätti yksimielisesti lähettää asian työvaliokunnan valmisteltavaksi.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark. Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.

Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalessa
tiistaina maaliskuun 17 p:nä 1953 klo 15,00.

Nimenuudossa todettiin poissaoleviksi K.A.

Fagerholm, Onni Hiltunen, Emil Haunonen, Kalle Jo-
Kinen, Juho Karvenen, Veikko Kekkonen, Juho Kuitti-
nen, Matti Lepistö, Viljo Virtanen.

Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati
Pentti Niemi.

1§.

Läsnäolo-oikeus. Nuorten Kotkien toimihenkilöille Pentti Suleselle,
Matti Kankaalle ja Teini Tirreselle myönnettiin läsnäolo-oikeus.

2§.

Välikysymysmenettelytapa. Ryhmän puheenjohtaja, toveri Väinö Tanner
esitti, että ryhmästä parikymmentä edustajaa seuraisi välikysymyksen
käsitteilyä. Toveri Raunio toveri Antikaisen kannattamana ehdotti, että
ryhmä kokouksessaan pysyisi talessa, josta poistumisluvan antaa
ryhmän puheenjohtaja. Ryhmä hyväksyi toveri Raunioin ehdotuksen yksimie-
lisesti.

3§.

Kirjelmät. Puheenjohtaja esitteli joukon eri työpaikkajärjestöjen
kirjelmia sekä Säästäjien yhdistys r.y:n kirjelmän, jotka päätettiin
liittää kirjelmien joukkoon.

4§

Naisliiton liittokokous. Sos.dem. Naisliitto kutsui kirjelmällä ryhmäs-
tä edustajan olemaan läsnä liiton liittokokouksessa Helsingissä 18-19/4
1953. Ryhmä valitsi edustajakseen tähän kokoukseen ryhmän puheenjohtajan
toveri Väinö Tannerin.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner

Pyhkäskok. '9/3-53

Puh. jout. os. V.

2

1. parjettain myöhem-
politiikkaa tentissä". ~~Valittiin Kämpeläinen~~
pää.

2.

Tuotto: "Idän kauppa". N:n kauppasopimus:
kolme miljardia vienti 35 miljardia, tuonti
20 miljardia, kolme kauppasopimusta mu-
kaan 5,2 miljardia lisä tuontia eli tuonti
yhteensä 31,2 mrd. Kaupankäynnissä kas-
vattavaa lisääystä. N:n kaupan osuus
27% viennin ja 24% tuomien. Veljämme
koko ulkomaan kaupanamme. Kauppa-
kustannukset enemmistöi vähemmän politiikka,
viennissä sellaisia tarvikkeita, jotka hel-
pottavat työllisyystilaa. Viennistä me-
talliteollisuus tuotteita n. 45%. Puuteollisuus
tuotteita n. 42%. Vienti ja tuonti välillä
oli vaikea löytää tasapainotila, koska
N:ssä ei löytynyt sopivia tarvikkeita
tuotavaksi meidän.

Hintakysymys. Vir. rel. mukaan maail-
mon hinnat, erityisesti konttainerit kiinnat-
tavan tarita tarva. Hinnat n. 15-20 dollaria
korkeammalla kuin lännessä viljassa.

Oljia luotua on kielteko.

lainat n. 30 dollaria kalliimpia
lilletit n. 15 dollaria kalliimpia.

Rahankustannukset muuttamaan
hinta n. 10-15% kalliimpi.

Vientihinnat myös n. 10% korkeammalla
kun muualla.

suostelu. Vainuun myydä tarvikkeita
joita ennen voi myydä muunalla. Työ
myydä voidaan pitää yllä.

Tuonti on myyjä vaihtelevaa ja epävarmaa
"kun lapsen talouskassan". Erim. rakennus-
nissa on kääntäjä. Erim. puuvillalukko
tuonti.

Agentit näyttävät huomattavaa
Suomen Petrooli ja Sekkio.

Rajakaupparaportti n. 1 mrd. Vientin
elintarvikkeita, vaatetus- ja talous-
tuomissa hedelmistä y. m. yllätyksiä
tarvikkeita.

En ollut paljo alitua, kun
on kaupparaportti "piipussa". Kaas-
talouspoliittinen riippuvaisuus
joulun kautta voidaan varhella poli-
tisia vaatimuksia ja määrärahoja.
Kustannustasomme alin alennet-
vaidokseksi muuttanutta vapain-
mailiin.

Kiinan raportti on avoin. Hen-
telut käynnissä. tavattiin vaihtaa
pöytäraportteja.

Kansademokratit riippuvaisuus
mukana M. a. m. Peittävät O. d. m. rap-
orttien avulla.

Kun kukaan ei lasketa ~~kaikista~~ yllä
on tarjainta sovitettu, eli 74 mrd.
joka tekee n. kolmannen kaksen ka-
povaindanta.

Henkilöitä kutsuttiin.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

19 p:nä 19.53 klo 16.00.

Herra Puheenjohtaja!

Polyteekkarit toimeenpaneavat ensi maanantaina 23.3. klo 20
tilaisuuden jonka tunnuksena on "Politiikot tentissä."

Tähän tilaisuuteen on pyydetty myös ~~muut~~ sos.-dem.edustajaa,
jonka nimenomaan on toivottu olevan kansanedustaja. Lukuisista tiedus-
teluista huolimatta ei vielä ole saatu ketään lupautumaan tentittäväksi.

Kun poisjäämisellämmekin on omat haittansa, toivotaan että
ryhmä voisi nimetä jonkun jäsenensä k.o. tilaisuuteen.

Olan Hurni

Ruostelu. Vainut myydyä tarvikkeita
 joita ennen voi myydyä muualle. Työ
 myydyä voidaan pitää yllä.
 Tuonti on myyjä vaihtelevaa ja epävarmaa
 "kun lapsen harkitus", Erim. rakennus

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

19 p:nä 1953 klo 16,00.

Sydämelliset kiitokset minulle

50-vuotispäivänäni osoittelusta

huomaavaisuudesta

Björn Feiring

ehdotus "Ei"

	Jaa	Ei
Ahonen, Arvo	☒	☐
Alanko, Kustaa	☐	☐
Antikainen, Eero	☒	☐
Brander-Wallin, Laura	☒	☐
Eskola, Walfrid	☒	☐
Fagerholm, K.-A.	☒	☐
Haapasalo, Kalervo	☒	☐
Hakkila, Väinö	☒	☐
Heinonen, Vappu	☒	☐
Helle, Veikko	☒	☐
Henriksson, Gunnar	☒	☐
Hillelä, Kaisa	☒	☐
Hiltunen, Onni	☒	☐
Huunonen, Emil	☒	☐
Hykkäälä, Heikki	☒	☐
Jokinen, Kalle	☒	☐
Kalavainen, Meeri	☒	☐
Karjalainen, Eetu	☒	☐
Karvonen, Juho	☒	☐
Kilpeläinen, Yrjö	☒	☐
Kokkola, Veikko	☒	☐
Koskinen, Artturi	☒	☐
Kuittinen, Juho	☒	☐
Kulovaara, Urho	☒	☐
Käkelä, Valto	☒	☐
Leivo-Larsson, Tyyne	☒	☐
Lepistö, Matti	☒	☐
Leskinen, Väinö	☒	☐
Lukkarinen, Impi	☒	☐
Malkamäki, Aino	☒	☐
Muikku, Otto	☒	☐
Niemi, Pentti	☒	☐
Nurminen, Elli	☒	☐
Paasio, Rafael	☒	☐
Peltonen, Onni	☒	☐
Pesonen, Edvard	☒	☐
Rantala, Viljo	☒	☐
Raunio, Eino	☒	☐
Salmela-Järvinen, Martta	☒	☐
Simonen, Aarre	☒	☐
Sundman, Bruno	☒	☐
Suominen, Unto	☒	☐
Sävelä, Arvo	☒	☐
Takki, Uno	☒	☐
Tanner, Väinö	☒	☐
Tervo, Penna	☒	☐
Tikkaaja, Väinö	☒	☐
Toivonen, Otto	☒	☐
Turkka, Arvi	☒	☐
Turunen, Varma K.	☒	☐
Virtanen, Viljo	☒	☐
Väisänen, Jalmari	☒	☐
Väyrynen, Vilho	☒	☐

huastele. Vainuun myydyt tarvikkeita
joita ennen vai myydyt muualle. Työ
myydyt voidaan pitää yllä.
Tuonti on myydyt va
"Kun lapsen hallapaa

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous *muualla* kuun *19* p:nä *19.53* klo *16.00*.

Asia:

ehdotus "Jaa"

ehdotus "Ei"

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
Ahonen, Arvo			✓ Leskinen, Väinö		
Alanko, Kustaa			Lukkarinen, Impi		
Antikainen, Eero			Ant ✓ Malkamäki, Aino		
Brander-Wallin, Laura			Mohell, E. ✓ Muikku, Otto		
Eskola, Walfrid			✓ Niemi, Pentti		
Fagerholm, K.-A.			✓ Nurminen, Elli		
Haapasalo, Kalervo			✓ Paasio, Rafael		
Hakkila, Väinö			✓ Peltonen, Onni		
Heinonen, Vappu			✓ Pesonen, Edvard		
Helle, Veikko			✓ Rantala, Viljo		
Henriksson, Gunnar			Raunio, Eino		
Hiilelä, Kaisa			Salmela-Järvinen, Martta		
Hiltunen, Onni			Simonen, Aarre		
Huunonen, Emil			✓ Sundman, Bruno		
Hykkäälä, Heikki			✓ Suominen, Unto		
Jokinen, Kalle			Sävelä, Arvo		
Kalavainen, Meeri			Takki, Uuno		
Karjalainen, Eetu			Tanner, Väinö		
Karvonen, Juho			✓ Tervo, Penna		
Kilpeläinen, Yrjö			✓ Tikkaola, Väinö		
Kokkola, Veikko			✓ Toivonen, Otto		
Koskinen, Artturi			✓ Turka, Arvi		
Kuittinen, Juho			Turunen, Varma K.		
Kulovaara, Urho			✓ Virtanen, Viljo		
Käkelä, Valto			✓ Väisänen, Jalmari		
Leivo-Larsson, Tyyne			Väyrynen, Vilho		
Lepistö, Matti					

Maalaisliiton eduskuntaryhmälle.

Osastomme käsitteli vuosikokouksessaan 8.2.1953 Nuorison verotuskysymystä, ja täten seuraavaa:

Nuoriso, joka on suhteellisesti heikosti palkattua ja joutuu kehittämään ammattejaan ja opiskelemaan on liian raskaan verotaakan painamana. Siksi ehdotamme,

että nuoret alle 18-vuotiaat vapautettaisiin kokonaan veroistaan, omasta työstä saatujen tulojensa kohdalta.

Ng. vanhanpojan vero-systeemi, eli I veroluokka epäoikeudenmukaisena poistettaisiin kokonaan.

Aviopareille myönnettäisiin 4000:- verovähennys ensimmäisestä lapsesta ja toisesta 6000:-

Lopuksi toivomme, että ryhmänne tekisi kaiken voitavansa Nuorison verohelpotuksen pikaisesta parantamisesta.

Helsingissä 16 pv. maalisk. 1953.

Heikkovirtatyöväen am.os. I25.

HEIKKOVIRTATYÖVÄEN
AMMATTIOSASTO r.y.

Olavi Lommonen

Puheenjohtaja.

Eila Lommäki-Laine

Sihteeri.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.

Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa
torstaina huhtikuun 23 p:nä 1953 klo 16,00.

Nimihuudossa todettiin poissaoleviksi V. Esko-
la, K. A. Fagerholm, Tyyne Leivo-Larsson, Elli Nur-
minen, A. Simonen, Br. Sundman, U. Suominen, V. K.

Turunen. - Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkir-
jan laati Pentti Niemi.

1.

Kustannuskriisi. Ministeri, toveri Väinö Leskinen antoi selostuksen nykyhet-
ken päivänkysymyksestä n.s. kustannuskriisistä mainiten m.m.:

Liikkeellelähtö tapahtui pääministerin tarjoamien päivällisten yhteydessä.

Muiden yhteydessä esitettiin jo useampia suunnitelmia, joista mainittakoon

1. vientiteollisuuden edustajain suunnitelma devalvatioesityksineen. 2. Aura-

Törnkvistin suunnitelma kustannustason alentamissuunnitelmineen. 3. Muutamat

lääsnaolijoista suhtautuivat varovaisesti koko ajatukseen aikaisemmista
tapauksista oppineina.

11/4-53 pääministeri antoi allekirjoittaneelle n.s. Aura-Törnkvistin yksi-

tyiskohtaisen suunnitelman kustannustason alentamiseksi ja kehoitti siihen

tutustumaan ja tutustuttamaan meikäläisiä. Tämän vuoksi allekirjoittanut

kutsuikin SAK:n ja puolueen luottamushenkilöitä informatioutilaisuuteen,

jossa annettua suunnitelmaa selostettiin ja myös yksityiskohtaisesti alus-

tavasti tutkittiin. Tällöin jo SAK:n taholta esitettiin ehdoksi indeksi-

riidan selvittämistä, koska SAK pitää sitä ensiarvoisen tärkeänä.

20/4-53 asiaa käsittelevät sekä meikäläinen hallitusryhmä että puoluetoi-

mikunta, jotka kumpikin olivat yksimielisiä siitä, että on laadittava yksi-

tyiskohtainen kustannustason alentamissuunnitelma yhdessä SAK:n ja osaus-

toimintaväen kanssa. Ennenkuin tähän voidaan ryhtyä, on selvitettävä määrät-

tyjä perusvaatimuksia eli n.s. kynnysohjelma, jonka hyväksymisen jälkeen

voidaan ryhtyä vasta laajakantoiseen ohjelman laatimiseen. Kynnysohjelman

mukaan on ensin selvitettävä seuraavat asiat:

1. Indeksehtoriita on ratkaistava SAK:n ehdotuksen mukaisena, koska siitä

on maininta hallitussopimuksessa ja se kuuluu myös työehtosopimuksiin.

2. on suoritettava puolueeton tutkimus kustannustasoon vaikuttavista tekijöistä.

3. Suunnitteluneuvoston talouspoliittinen perusohjelma on hyväksyttävä.

4. Suhdannevarausjärjestelmä on säilytettävä, koska sen avulla voidaan valvoa vientiteollisuuttamme myös korkeitten konjunktuurien aikana.

Tänään 23/4-1953 on on myös maalaisliiton puoluevaltuuskunta käsitellyt tätä asiaa ja antanut siitä myös julkilausuman, jossa mainitaan m.m.

että maamme talouselämä ei ole devalvatiolla autettavissa. Viemnin kilpailukyky voidaan palauttaa tasapuolisen ja oikeudenmukaisen kustannustason alentamisen muodossa. Tämä voidaan suorittaa parhaiten nykyisen hallitusyhteistoiminnan pohjalla. Kustannustason alentaminen ja taloudellisen tasapainotilan palauttaminen on toimitettava terveen suunnitelman mukaan, joka tekee oikeutta myöskin maataloudelle.

Kuten huomaamme, on meillä edessä monia vaikeuksia, mutta eteenpäin on pyrittävä kaikesta huolimatta.

puheenjohtaja: Työvaliokunta on tänään käsitellyt asiaa ja ehdottaa ryhmälle, että hallitusryhmän jäsenet jatkaisivat neuvotteluja kustannuskriisin pikaiseksi laukaisemiseksi ja että hallitusryhmä pitää eduskuntaryhmän asioitten tasolla.

Päätös: Ryhmä hyväksyi tv:n ehdotuksen yksimielisesti.

2 §.

Vuokratonttien lunastamisasia. Asiasta antoi selostuksen ministeri, toveri Hannes Tiainen mainiten m.m. seuraavaa:

Asiat on ollut kauan käsittelyn alaisena. On ollut monia eduskunta-aloitteita. Kun eduskunta syksyllä 1952 lausui asiasta toivomuksen, asetti valiokunta ministerivaliokunnan asiaa tutkimaan. Tälle valiokunnalle on siinä asiainministeriö antanut lausunnon, jossa lausutaan

1. oikeutta vuokra-alueen lunastamiseen ei olisi ulotettava julkisten yhtiö- ja kuntien omistamille taajoille alueille kaupungissa, kauppalassa ja maalaiskunnissa, koska nämä ovat pohjana vastaisille taajan alueen järjestelyille.
2. Maanvuokralainsäädännön nojalla ja sitä kehittämällä voitaisiin turvata taajaan asutuilla alueilla ja varsinkin yhteiskuntien omistamilla mailloja kientajien ja heidän perheittensä asuminen tulevaisuudessa ja edistää oman maan saannin mahdollisuuksia.

Ministerivaliokunnan kannasta voidaan mainita: 1. on asetettava vuokralunastuslautakunnat valvomaan kohtuullisten lunastushintojen säilyttämistä.

2. on annettava lunastusoikeus yksityisiin alueisiin.

Valiokunta on lisäksi pohtinut asiaa seuraavista näkökulmista;

1. onko lunastusoikeuden säätämiseen lainkaan ryhdyttävä.

2. jos lunastusoikeus myönnetään, on se toteutettava vain kohtuullisten vuokraperusteitten nojalla. Tätä valvontaa pitävät juristit mahdottomana suorittaa.

3. Lunastus on sallittava vain yksityisomistuksessa oleviin maihin nähden. Eikä sitä ole ulotettava kunnan maihin nähden.

Muutamien puheenvuorojen jälkeen asia lähetettiin ryhmän työvaliokunnan tutkittavaksi ja edelleen kehitettäväksi.

3 §.

Salaputkijuttu. Perustuslakivaliokunnan meikäläinen ryhmä ehdotti, että menettelytavaksi ratkaistaisiin eriävän mielipiteen linja. Eriävässä mielipiteessä tuotaisiin esiin asinatuntijalausunnoissa ja asian käsittelyssä ilmenneitä asiaa valaisevia tärkeitä kohtia.

Työvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti ryhmä yksimielisesti hyväksyi valiokuntaryhmän ehdotuksen menettelytavaksi tässä asiassa.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa torstaina toukokuun 7 p:nä 1953 klo 16,00. Nimenhuudossa todettiin poissaoleviksi Ahonen, Alanko, Fagerholm, Hakkila, Henriksson, Hykkäälä, Jokinen, Kulovaara, Lepistö, Peltonen, Pesonen, Raunio, Salmela-Järvinen, Simonen, Sundman, Sävelä, Turunen. Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1§.

Maanhankintalain muutosesitys. Toveri Käkälä selosti muutosesityksen käsittelyä suuren valiokunnan jaostossa ja myös suuressa valiokunnassa. Jaostossa kuultujen asiantuntijoitien ministeri Tiainen, Karjalan liitosta tuomari Härkösen, maanomistajain liiton toiminnanjohtajan Varjolan ja Korkeimman Oikeuden purkuosaston puheenjohtajan, tuomari Johanssonin lausuntojen perusteella oli jaosto esittänyt muutokset 15 ja 73 §:ään, jotka kumpikin ovat liitteenä tässä pöytäkirjassa.

Ministeri, toveri Tiainen selosti lakiesityksen valmistelua hallituksen piirissä ja ministerivaliokunnassa, jossa mukana olleet juristit m.m. oikeusministeri Högström olivat pitäneet perusteluissa olevaa mainintaa riittäväenä juuri siitä asiasta, jonka nyt suuren valiokunnan jaosto oli ottanut lakitekstiin. Lakiesitys ei kuitenkaan ole ministerivaliokunnassa annettujen lupauksen mukainen, vaan tällä esityksellä on tarkoituksena suojata pääjohtaja Vennamon erinäisiä tekoja, joita parhaillaan n.s. Hetemäen komitea tutkii.

Lakiesitys olisi saatava sellaiseksi, jollaisena sen ryhmämme edustajat esittivät muutettavaksi suuren valiokunnan jaostossa. Tästä muutosesityksestä on liite tässä pöytäkirjassa.

Puheenjohtaja, toveri Tanner ilmoitti, että ryhmän työvaliokunta on asian käsitellyt ja ehdottaa ryhmälle meneteltäväksi siten, että asiaa on edelleen tutkittava ja harkittava, joten voidaan odottaa Hetemäen komitean lausuntoa tutkimustyöstään. Ryhmä pitää kiinni niistä muutosesityksistä, jotka tehtiin jo suuren valiokunnan jaostossa. Ellei näitä hyväksytä,

ei ryhmä voi hyväksyä lakia sen nykyisessä muodossa, vaan pyrkii estämään sen laiksi tulemiseen.

Työvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Toveri Hiltunen y.m. ehdottivat asian selvittämistä julkisuudessa.

Tämä jätettiin propagandaosaston tehtäväksi.

2§.

Suomen Sos.dem.Nuoriliiton Liittokokous. Ryhmä valitsi edustajakseen

Suomen Sos.dem.Nuorisoliiton liittojuhille Helsinkiin toukokuun 25 päivinä 1953 toveri Otto Toivosen.

3§.

Saapuneet kirjelmät. Puheenjohtaja esitti joukon kirjelmiä, jotka koskivat liikevaihtoveron poistamista työliikeiltä, kalastuslain muuttamista, lisämaan ~~saantia~~ saantia, työttömyysasioita y.m. Kirjelmät päätettiin viedä ryhmän arkistoon.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark. Väinö Tanner
Ryhmän puheenjohtaja.

Ryhmämme ehdotus,
joka hyväksyttiin

73 §.

Asutussuunnitelma voidaan laatia myös yksinomaan lisämaa-alueiden hankkimista varten ja suunnitelman edellyttämät alueet, etuudet ja kylän yhteiseen veteen osuudet ottaa tai pakkolunastaa sen estämättä, että luovutusvelvollisten maaomistajien luovutusvelvollisuus on lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo lopullisesti määrätty niiden tilojen tai alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee.

Edellä 3 momentin säädöstä on kuitenkin noudatettava niin, että sen mukaisesti voidaan lisämaata antaa vain niille, jotka ovat jättäneet lisämaansaantihakemuksessa luovutusvelvollisten tilojen katselmustoimituksen alkukouksessa.

Edellä 3 momentin säädöstä edellä 4 momentin määräyksestä poiketen voidaan soveltaa niiden kohdalla, jotka eivät ole jättäneet lisämaansaantihakemustaan luovutusvelvollisten tilojen katselmustoimituksen alkukokoukseen, vaan vasta sen jälkeen, vain siten, että heille annettava lisämaa on maatalouskelpoista maata taikka tulee korvauksena siitä, että lisämaanhakija raivaa omistamansa tilaa viljelyskelpoisen maan pelloksi,

SUUREN VALIOKUNNAN MIETINTO ~~110~~

hallituksen esityksen johdosta laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllä mainitun asian sekä sen yhteydessä ed. Vennamon ym. lakialoitteen n:o 71 (1951 vp.), ed. Hautalan ym. lakialoitteen n:o 61 (1952 vp.) ja ed. Kähösen ym. lakialoitteen n:o 69, päättänyt yhtyä kannattamaan maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 tehtyjä ehdotuksia jäljempänä näkyvin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen n:o 69 pohjautuvan lakiehdotuksen näin kuuluvana:

L a k i

maanhankintalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) 15 §:n 4 momentti ja 68 §:n 2 momentti sekä lisätään 15 §:ään uusi 5 momentti, 68 §:ään uusi 3 momentti ja 73 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

15 §.

(4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Jos tämän lain mukaan tilan saantiin oikeutettu henkilö on lain voimaantulon jälkeen vapaaehtoisella kaupalla ostanut alueen, jota ei ole pidättävä elinkelpoisena siihen tarkoitukseen käytettynä, mihin se on hankittu voidaan hänelle antaa lisäalueena maatalouskelpoista maata enintään niin paljon kuin tilan elinkelpoisuus välttämättä vaatii, jos asukas sitoutuu raivaamaan ja käyttämään sitä tilan maatalousmaana, taikka, jos tilalla jo on riittävästi maatalous- ja maatalouskelpoista maata, metsämaata enintään elinkelpoisuuden turvaamiseksi raivattua ja raivattavaa alaa vastaava alue sekä osuutta kylän yhteiseen veteen tämän lain mukaisesti.

68 §.

(Kuten maatalousvaliokunnan mietinnössä.)

73 §.

Valtion sekä muiden yhtiöiden kuin 51 §:ssä mainittujen perheyhtiöiden maalle voidaan asutussuunnitelma, milloin asuntoviljelys- tai viljelystilan elinkelpoisuus sitä välttämättä vaatii, laatia myös erillisessä toimituksessa maatalouskelpoisen lisäalueen hankki-

mista varten, jos asukas sitoutuu raivaamaan ja käyttämään sitä kysymyksessä olevan tilan maatalousmaana, taikka, jos tilalla jo on riittävästi maatalous- ja maatalouskelpoista maata, enintään elinkelpoisuuden turvaamiseksi raivattua ja raivattavaa alaa vastaavan lisämetsäalueen hankkimista varten sekä tällaisen suunnitelman edellyttämät (poist.) etuudet ja kylän yhteiseen veteen osuudet ottaa tai pakkolunastaa sen estämättä, että sanottujen yhteisöjen luovutusvelvollisuus on lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo luovullisesti määrätty niiden tilojen alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös.

(1 ja 2 mom. kuten maatalousvaliokunnan mietinnössä.)

Sen estämättä, mitä 73 §:n 3 momentissa on säädetty yksinomaan lisäalueiden hankkimiseksi laadittavan asutussuunnitelman rajoittamisesta koskemaan vain valtion ja sanotussa lainkohdassa tarkoitettujen yhtiöiden omistamia alueita, saadaan siinä tapauksessa, että ennen tämän lain voimaantuloa on pidetty sellaisen katselmustoimituksen alkukokous, jossa sanotunlainen asutussuunnitelma laaditaan muiden maanomistajien kuin 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun yksityisen henkilön ja 51 §:ssä mainitun perheyhtiön omistamalle alueelle, tässä alkukokouksessa tehtyjen hakemusten perusteella pakkolunastaa alueita, etuuksia ja kylän yhteiseen veteen osuuksia.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä puheena olevan lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Edelleen suuri valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä lakialoitteisiin n:ot 71 (1951 vp.) ja 61 (1952 vp.) sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä päivänä toukokuuta 1953.

**Maatalousvaliokunnan mietintö N:o 4
hallituksen esityksen johdosta laiksi maanhankintalain
muuttamisesta.**

Eduskunta on lähettänyt maatalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 8. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt Vennamon ym. lakialoitteen n:o 71 (1951 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi maanhankintalain 15 ja 73 §:n muuttamisesta, ed. Maatalan ym. lakialoitteen n:o 61 (1952 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi maanhankintalain 15 §:n muuttamisesta, ja ed. Johosen ym. lakialoitteen n:o 69, joka sisältää ehdotuksen laiksi maanhankintalain muuttamisesta, sekä ed. V. Eskolan ym. toivomusaloitteen n:o 102 (1951 vp.) maanhankintalain lisämaan saantia tarkoittavien lakemusten käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta ja ed. Köllin ym. toivomusaloitteen n:o 103 (1951 vp.) lisäalueiden lunastamisen lopettamisesta maanhankintalain nojalla. Kuultuaan asiantuntijoina ylijohtaja V. Vennamoa, toimistopäälliköitä B. Salmista ja O. Saarista, jaostopäällikköä A. Suomista sekä lainopin kandidaattia K. Muuramoa maatalousministeriön asutusasiainosastosta, pääjohtaja N. A. Osaraa ja metsäneuvos P. Jokista metsähallituksesta, oikeusneuvos H. Johansonin korkeimmasta oikeudesta, kansanedustaja O. P. Hetemäkeä, professori J. Jännestä Maataloustuottajain Keskusliitosta, kunnallisneuvos T. Ikosta Karjalan Liitosta, varatuomari A. Varjolaa Maanomistajain Liitosta, metsäneuvos J. Lindforsia Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliitosta, toiminnanjohtaja T. Ruokolaimea Pienviljelijäin Keskusliitosta, toiminnanjohtaja V. Kuusela Suomen Pienviljelijäin Liitosta ja toiminnanjohtaja V. Mäkelää Pienviljelijäin Liitosta valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on niiden henkilöiden piiriä, joille maanhankintalain mukaan voidaan antaa lisämaata, ehdotettu jossakin määrin laajen-

nettavaksi. Maanhankintalain 15 §:ään lisättäväksi ehdotetun uuden 5 momentin mukaan voitaisiin lisäaluetta antaa myös eräille sanotun lain mukaan tilan saantiin oikeutetuille henkilöille. Edellytyksenä lisäalueen saantiin olisi, että tällainen maan saantiin oikeutettu henkilö on maanhankintalain voimaantulon jälkeen vapaaehtoisella kaupalla ostanut alueen, jota ei voida pitää elinkelpoisena siihen tarkoitukseen käytettynä, mihin se on hankittu. Lakiehdotukseen liittyvän voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan saataisiin kysymyksessä olevia henkilöitä varten lisäaluetta pakkolunastaa kuitenkin vain yhtiöiden, 51 §:ssä mainittuja perheyhtiöitä lukuun ottamatta, omistamasta sekä ottaa valtion maasta. Hallituksen esityksessä on lisäksi ehdotettu maanhankintalain 73 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan asutussuunnitelma voitaisiin laatia myös yksinomaan lisäalueiden hankkimista varten. Samaan pykälään lisättäväksi ehdotetun uuden 4 momentin mukaan saataisiin tällainen asutussuunnitelma laatia valtion sekä muiden yhtiöiden kuin edellä mainittujen perheyhtiöiden maalle ja suunnitelman edellyttämät alueet ottaa tai pakkolunastaa sen estämättä, että sanottujen yhteisöjen luovutusvelvollisuus olisi lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo lopullisesti määrätty niiden tilojen tai alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee. Näihin 73 §:ää koskeviin muutosehdotuksiin liittyen on lakiehdotukseen sisältyvän voimaantulosäännöksen 3 momentiksi otettu säännös, jonka mukaan lisäaluetta saataisiin hakea, paitsi maanhankintalain 68 §:n 2 momentissa mainitussa katselmustoimituksessa, myöhemmäskin tilojen tai tonttien muodostamista tarkoittavassa toimituksessa sekä lisäksi sellaisissa toimituksissa, joita tarkoitetaan 73 §:ään lisättäväksi ehdotetuissa, edellä mainituissa uusissa 3 ja 4 momentissa. — Sään-

jaa ~~XXXXXX~~
6i ~~XXXXXX~~

nöksen ottamista lakiin siitä, että asutussuunnitelma voidaan laatia yksinomaan lisäalueiden hankkimista varten sekä että lisäalueen saantia koskeva hakemus voidaan tehdä myös tällaisessa lisäaluetoimituksessa, on pidetty tarpeellisenä sen vuoksi, että korkein oikeus on eräissä vuonna 1952 antamissaan purkupäätöksissä katsonut, ettei lisäaluetta voida maanhankintalain nykyisten säännösten mukaan antaa kysymyksessä olevan laatuisissa toimituksissa, mikä kannanotto poikkeaa maanhankintalain toimeenpanoasetuksen 80 §:ään perustuvasta vakiintuneesta käytännöstä ja tulisi siinä tapauksessa, ettei lakiin otettaisi asiasta selvittäviä säännöksiä, merkitsemään niiden määrältään varsin huomattavien lisäaluetoimitusten raukeamista, jotka on siirretty maanhankintalain täytäntöönpanon loppuvaiheessa suoritettaviksi. Esityksen perusteluissa on vielä huomautettu, ettei tarkoituksena ole, 15 §:ään tehtäväksi ehdotettua merkitykseltään vähäistä muutosta lukuun ottamatta, millään tavoin laajentaa lisämaiden antamista maanhankintalain alkuperäisestä tarkoituksesta eikä lisätä yksityisiin maanomistajiin kohdistuvaa rasitusta siitä, miksi se maanhankintalakia täytäntöön pantaessa on muodostunut, vaan päämääränä esityksen antamisella on ollut estää jo suoritettujen lisäaluetoimitusten laajamittainen purkaminen ja saattaa maanhankintalain toimeenpanon viime vaihe kiireellisesti päätökseen.

Esitystä käsitellessään valiokunta on hankkinut saatavissa olevan selvityksen siitä, kuinka suureksi maanhankintalain mukainen maanluovutusrasitus on eri maanomistajaryhmien kohdalta muodostunut. Näiden tietojen mukaan on vuoden 1952 loppuun mennessä maanhankintalain tarkoituksiin käytetty valtion maata 794,599 hehtaaria, yksityisten maata 735,935 hehtaaria, yhtiöiden maata 365,588 hehtaaria, kuntien maata 83,950 hehtaaria ja seurakuntien maata 73,808 hehtaaria. Kun yksityisten osalta ei ole käytettävissä tietoja luovutusvelvollisuuden alaisen maan määrästä, ei maanluovutusvelvollisuuden tuottamasta suhteellisesta rasituksesta eri omistajaryhmien kesken voida yksityismaan osalta esittää vertailukelpoisia lukuja. Ensisijaisten luovutusvelvollisten omistaman maan määrään nähden jakautuu luovutusrasitus siten, että seurakunnat ovat luovuttaneet 31.2 %, kunnat 19.6 %, yhtiöt

16.1 % ja valtio 7.3 % omistamistaan maista. Valtion kohdalta johtuu luovutusprosentin pienuus kuitenkin suurelta osalta siitä, että valtion maasta on noin kolmasosa joutomaa. — Niiden tietojen mukaan, jotka valtiokunnille on saanut lisäalueiden muodostamisesta, viime vuoden loppuun mennessä käsiteltä kaikkiaan 59,834 lisäaluehakemusta, josta 33,159 on eri perusteilla hylätty. Lisäalueiden muodostamiseen on johtanut 26,675 hakemusta, niistä kuitenkin 9,975 tapauksessa on puolesta puolesta perustettu, ja loput 16,700 on puolesta puolesta perustettu kauppan kautta. Hyväksyttyjä hakemuksia varten on otettu ja pakkolunastettu maata kaikkiaan n. 131,900 hehtaaria, josta maatalousmaata 8,400 hehtaaria, maatalouskelpoista maata 13,900 hehtaaria ja muuta maata 109,600 hehtaaria. Vapaaehtoisia kauppoilla on puheena olevaan tarkoitukseen lisäksi hankittu maata kaikkiaan 51,984 hehtaaria. Valiokunnalle annettujen tietojen mukaan on edelleen käsittelemättä n. 10,000 lisäaluehakemusta ja tulee niiden luku maanhankintatilojen muodostamisen yhteydessä edelleen jossakin määrin vielä lisääntymään. Pakkolunastamalla ja valtion maasta ottamalla valiokunnalle annettujen tarkistettujen tietojen mukaan 3,159 tapauksessa annettu lisäaluetta vastoin korkeimman oikeuden lisäalueiden muodostamiskysymyksessä vuonna 1952 omaksumaa edellä mainittua kannanottoa. Tällaisissa toimituksissa on käytetty valtion maata 45,623 hehtaaria, yhtiöille maata 14,741 hehtaaria, muiden ensisijaisten luovuttajien maata 3,324 hehtaaria ja toissijaisten luovuttajien maata 1,567 hehtaaria. Vielä käsittelemättä olevista lisäaluehakemuksista on 6,516 sellaista, joiden hyväksymistä edellyttäisi poikkeamista korkeimman oikeuden kannanotosta, ja näitä hakemuksia varten tarvittaisiin valtion maata 89,814 hehtaaria, yhtiöiden maata 32,970 hehtaaria, muiden ensisijaisten luovuttajien maata 18,247 hehtaaria ja toissijaisten luovuttajien maata 2,875 hehtaaria. Näistä hakemuksista on lähes 2,000 sellaista, joissa toimitus on aloitettu, mutta sen loppuun saattaminen on jätetty odottamaan käsiteltävänä olevan lainmuutoksen aikaansaamista. — Korkeimman oikeuden edellä mainittujen päätösten tulista yleisemmin tunnetuiksi on lisäalueiden perustamistoimituksia koskevien purkuhakemusten määrä osoittanut huomattavaa lisääntymistä. Niinpä metsähallitus on valiokunnalle antanut ilmoituksen mukaan hakenut purkaa 20

lisäalue osalta, jotka käsittävät noin 5,300 hehtaaria metsämaata. Valiokunta yhtyy niihin näkökohtiin, jotka liituksen esityksen perusteluissa on esiin tuotu lisäalueiden muodostamista koskevien lainhankintalain säännösten muuttamisen tarpeellisuudesta. Vaikka ehdotetut uudet säännökset eivät suoraanaisesti tulisiakaan rikkoutumaan jo päätettyjen lisäluetoimitusten tekemisestä, on kuitenkin odotettavissa, ettei tuloksia tulisi ainakaan sellaisissa tapauksissa enää purkamaan, joissa purkuolosuhteiden kohteena olevat lisäalueet voitaisiin ottaa uudelleen käyttöön. Jos pakkolunastaa lisäalueiden muodostamista varten, niinkuin asian laita tulisi, on ensi olemaan valtion ja yhtiöiden maiden välillä.

Mitä tulee esitykseen sisältyvän lakiehdoksen yksityiskohtiin, valiokunta on kiinnittänyt huomiota ensiksikin siihen, että hankintalain 73 §:ään lisättäväksi ehdotettiin uusi 3 momentti, joka sisältää säännöksen asutussuunnitelman laatimisesta yksinomaan lisäalueiden hankkimista varten, tullen sanamuodon mukaan, mikä lakiehdokselle on annettu, koskemaan myös yksisten omistamaa maata, mutta esityksen rustelut näyttävät viittaavan siihen, että päätös olisi ollut rajoittaa tällainen toimiskoskemaan vain valtion ja yhtiöiden istamia maita. Valiokunta on asettunut nän suppeamman soveltamisalan kannalle on sen mukaisesti muuttanut 73 §:ään litättäväksi ehdotettujen 3 ja 4 momentin samuotaa samalla yhdistäen sanotut momenyhdeksi momentiksi.

Lisäalueen hakemista koskevat säännökset hallituksen esityksessä sijoitettu voimaansäännökseen sen 3 momentiksi. Ed. Käs. sen ym. lakialoitteissa n:o 69, joka sisältää vastaa sanottua voimaantulosäännöstä, kysymyksessä olevat säännökset sen sijaan todettu otettaviksi muutoksena maanhankintalain 68 §:n 2 momenttiin. Kun lakialoitteissa ehdotettua tapaa on valiokunnan mielestä pidettävä lakiteknillisesti parempana, valiokunta on poistanut voimaantulosäännöksestä mainitun 3 momentin ja sisällyttänyt sen 68 §:ään uudeksi 3 momentiksi. Samalla valiokunta on muuttanut tämän lain 68 §:n sisällöltään vastaamaan 73 §:n 2 momenttia.

Vaikka valiokunta onkin edellä asettunut

sille periaatteelliselle kannalle, että yksinomaan lisäalueiden muodostamista tarkoittavat toimitukset olisi rajoitettava koskemaan vain valtion ja yhtiöiden maita, olisi valtiokunnan mielestä keskeneräisinä olevat tällaiset lisäaluetoimitukset kuitenkin voitava saattaa loppuun siitä huolimatta, että jotkut niistä koskevat muidenkin maanomistajien maita. Edellytykseksi olisi kuitenkin asetettava, että toimituksen alkukokous on pidetty ennen lainmuutoksen voimaantuloa ja että lisäaluehakemus on tehty sanotussa kokouksessa. Kannanottoaan valiokunta perustelee sillä, että nämä toimitukset on aloitettu maanhankintalain toimeenpanoasetuksen 80 §:ään nojautuvan vakintuneen käytännön mukaisesti, minkä menettelytavan myös korkein oikeus on eräissä helmikuun 1 päivänä 1951 antamassaan päätöksessä hyväksynyt jättäessään purkamatta yksinomaan lisäalueen muodostamista koskevan perustamistoimituksen, vaikka kysymyksessä olevassa asiassa tämä myöhemmin maksuttu purkamisperuste oli ollut äänestyksen kohteena.

Esitystä käsitellessään valiokunta on vielä kiinnittänyt huomiota eräisiin asutustoimenpiteiden suunnitelmallista toimeenpanoa häiritseviin tekijöihin. Valiokunnan saamien tietojen mukaan ovat eräät maanomistajat ryhtyneet hakkautamaan metsää sellaisilta alueilta, joiden käyttö lisämaiksi käsiteltävänä olevan lainmuutoksen tultua voimaan näyttää todennäköiseltä. Kun viranomaisten valiokunnan mielestä olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä ennakkolta ehkäisemään tällaiset metsänhakuut, olisi niissä tapauksissa, joissa hakkuukieltoa ei vielä voida antaa, tähän turvaamistoimeen ryhdyttävä kohta sen jälkeen, kun lainmuutos on tullut voimaan.

Ed. Vennamon ym. lakialoitteessa n:o 71 (1951 vp.) on ehdotettu muutettavaksi maanhankintalain 15 §:ää siten, että viljelys-, asutustilajelys- tai asututilaksi katsottavaan vanhaan tilaan saataisiin hankkia voimassa olevassa laissa mainittujen lisäalueen, etuuden ja kylän yhteiseen veteen osuuden lisäksi myös osuutta yhteismetsään sekä että nykyisessä laissa poikkeuksellinen mahdollisuus muodostaa asutustilajelys- tai asututilasta viljelystilaa lisäaluetta antamalla tulisi olemaan yleisesti sallittua. Kun pakkolunastuksella saadaan voimassa olevien säännösten mukaan hankkia lisäaluetta vain sellaiseen

kiinteistöön, joka on merkitty maarekisteriin ennen 1 päivää tammikuuta 1945 tai jonka muodostamista tarkoittava maanmittaustoimitus on sitä ennen pantu vireille, olisi tämä aikaraja aloitteen mukaan muutettava 1 päiväksi tammikuuta 1950. Puheena olevan 15 §:n 3 momentista ehdottavat aloitteen tekijät poistettavaksi sanottuun lainkohtaan nyt sisältyvän säännöksen, että erityisistä syistä voidaan lisäaluetta ja etuusia antaa myös sellaiseen alueeseen, jonka maanhankintalain mukaan tilan saantiin oikeutettu henkilö on ennen lain voimaantuloa hankkinut. Lisäksi aloitteessa on ehdotettu maanhankintalain 73 §:ään lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan sanotun lain 2 §:ssä mainitun luovutusvelvollisen omistamalle tilalle tai alueelle saataisiin sen estämättä, että luovutusvelvollisuus on tilan tai alueen osalta lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo määrätty, laatia uusi asutussuunnitelma ja ottaa tai pakkolunastaa sen edellyttämät alueet ja etuudet myös jo ratkaistun mutta uudistetun lisämaahakemuksen perusteella.

Mitä ensiksi tulee lakialoitteessa tehtyyn ehdotukseen maanhankintalain 15 §:n muuttamisesta siten, että voimassa olevassa laissa mainittujen etuuskien lisäksi pienille tiloille voitaisiin antaa myös osuutta yhteismetsään, ei valiokunta ole katsonut voivansa maanhankintalain täytäntöönpanon nykyisessä loppuvaiheessa enää ehdottaa hyväksyttäväksi näin huomattavaa muutosta lisäalueiden antamista koskeviin säännöksiin, varsinkin kun muutoksen täytäntöönpano tulisi ilmeisesti aiheuttamaan melkoisia käytännöllisiä vaikeuksia. Näin ollen valiokunta ei myöskään ole voinut hyväksyä ed. Hautalan ym. lakialoitteessa n:o 61 (1952 vp.) tehtyä ehdotusta, että lisäalue tai osa siitä olisi voitava antaa osuutena yhteismetsään, joka saataisiin muodostaa etäämmälläkin olevalle valtion metsämaalle.

Valiokunta ei myöskään ole katsonut aiheelliseksi puoltaa ed. Vennamon ym. lakialoitteessa tehtyä ehdotusta maanhankintalain 15 §:n 1 momentin muuttamisesta siten, että asuntoviljelys- ja asuntotilojen muuttaminen viljelystiloiksi lisäaluetta antamalla tehtäisiin yleisesti sallituksi, vaan olisi valiokunnan mielestä nyt kysymyksessä olevassa suhteessa pysyttävä voimassa olevan lain kannalla. Ehdotettuun muutokseen ei valiokunnan mielestä ole syytä senkään vuoksi, ettei

siirtöväenkään kohdalla ole yleensä tehtävien mahdolliseksi poiketa siitä tilaluokasta, josta saantiin heillä on oikeus luovutetulla alueella omistamansa tilan perusteella.

Lisäalueiden antamisessa merkitsisi laajentamista se käsiteltävänä olevassa aloitteessa tehty ehdotus, että lisäaluetta voitaisiin antaa kaikkiin pieniin tiloihin, jotka on merkitty maarekisteriin ennen 1 päivää tammikuuta 1950, samoin kuin sellaisiin määräaloihin, joiden itsenäisiksi loiksi muodostamista tarkoittava maanmittaustoimitus on ennen sanottua ajankohtaan pantu vireille. Kun lisäalueiksi tarvittava maata ei ole ollut riittävästi saatavissa, on hinkään tiloihin, joihin sitä voimassa olevien säännösten mukaan voitaisiin hankkia, ei ehdotettua muutosta, jonka käytäntöön soveltamisen laajuus ei lisäksi ole edes likimääräisesti arvioitavissa, voida aloitteessa tarkoituin tavoin valiokunnan mielestä hyväksyä. Ehdotuksen hyväksyminen ei valiokunnan mielestä ole puollettavissa senkään vuoksi, että maata jouduttaisiin laajassa mitassa siirtämään vuoden 1944 lopun hintatason mukaisella hinnalla sellaisille henkilöille, jotka maanhankintalakia säädettäessä eivät laajaan tulleet kysymykseen maan saajina. Lakialoitteessa tehdyn maanhankintalain 15 §:ää koskevan muutosehdotuksen johdosta valiokunta viittaa hallituksen esitystä käsitellessään edellä omaksumaansa kannanottoon.

Ed. V. Eskolan ym. toivomusaloitteessa n:o 102 (1951 vp.) on ehdotettu eduskunnan päätettäväksi toivomus, että hallitus kiireellisesti valmistaisi ja antaisi eduskunnalle esityksen maanhankintalain muuttamiseksi niin, että lisämaan hakua koskevat asiat käsiteltäisiin kolmijäseninen lautakunta, jonka puheenjohtajana olisi joko maanmittausinsinööri, agronomi tai metsänhoitaja tai vastaavan pätevyyden omaava henkilö, ja jäseninä kaksi kunnan asutuslautakunnan keskuudesta valitsemaa henkilöä, joista toinen edustaisi maansaajia ja toinen maanluovuttajia.

Valiokunnan mielestä ei aloitteessa tarkoitettujen uusien toimielinten perustamisesta ole maanhankintalain täytäntöönpanon nykyisessä vaiheessa enää riittävästi aiheita, vaikka asetettaisiin sille kannalle, että lisäalueiden muodostaminen olisi ollut tarkoituksenmukaisinta erottaa tilojen perustamisesta ja uskoa se sitä varten asetettujen e-

tehtäväksi. Tämän vuoksi valiokunta on esittänyt aloitteeseen nähden hylkäävälle kannalle.

Ed. Köllin ym. toivomusaloitteessa n:o 103 (1951 vp.) on ehdotettu eduskunnan päätettäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti sellaisiin toimenpiteisiin, että lisäalueiden enempi pakkolunastaminen maanhankintalain nojalla lopetetaan.

Koska puheena olevassa aloitteessa tehty ehdotus on vastakkainen sille kannanotolle,

jonka valiokunta hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä on edellä jo omaksunut, valiokunta ehdottaa toivomusaloitteen hylättäväksi.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esityksen ja ed. Kähösen ym. lakialoitteen n:o 69 johdosta seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

maanhankintalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) 15 §:n 4 momentti ja 68 §:n 2 momentti sekä lisätään 15 §:ään uusi 5 momentti, 68 §:ään uusi 3 momentti ja 73 §:ään uusi 3 (poist.) momentti seuraavasti:

15 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

68 §.

Edellä (poist.) 31 §:n 1 momentissa mainitulle henkilölle muodostettavaa tilaa tai suutonttia on haettava 73 §:n 1 momentissa mainitun katselmustoimituksen alkupäivästä. (Poist.) Myöhemmin maanlunaslautakunnalle jätetty hakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi vain mikäli lautakunta on soos sen toimitusta viivyttämättä mahdolliseksi.

Hakemus, jossa on pyydetty 15 §:ssä mainittua lisäaluetta, etuutta tai kylän yhteiseen alueeseen osuutta, on tehtävä tämän pykälän 2 momentissa mainitussa tahi tilojen tai tonttien muodostamista tarkoittavassa myöhemmässä katselmustoimituksessa. Kuitenkin saatua hakemusta siinä tapauksessa, että se koskee valtion tai 73 §:n 3 momentissa tarkoitettujen yhtiöiden omistamia alueita, tehdä myös sanotussa lainkohdassa mainitussa toimituksessa.

73 §.

Valtion sekä muiden yhtiöiden kuin 51 §:ssä mainittujen perheyhtiöiden maalle voidaan asutussuunnitelma laatia myös yksinomaan lisäalueiden hankkimista varten (poist.) ja suunnitelman edellyttämät alueet, etuudet ja

kylän yhteiseen veteen osuudet ottaa tai pakkolunastaa sen estämättä, että sanottujen yhteisöjen luovutusvelvollisuus on lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo lopullisesti määrätty niiden tilojen tai alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee.

Tämä laki tulee voimaan .. päivänä kuuta 195..

Sellaisia henkilöitä varten, joita 15 §:n 5 momentissa tarkoitetaan, saadaan lisäaluetta, etuutta ja kylän yhteiseen veteen osuutta pakkolunastaa vain yhtiöiden, lukuun ottamatta 51 §:ssä mainittuja perheyhtiöitä, omistamasta sekä ottaa valtion maasta.

(Poist.)

Sen estämättä, mitä 73 §:n 3 momentissa on säädetty yksinomaan lisäalueiden hankkimiseksi laadittavan asutussuunnitelman rajoittamisesta koskemaan vain valtion ja sanotussa lainkohdassa tarkoitettujen yhtiöiden omistamia alueita, saadaan siinä tapauksessa, että ennen tämän lain voimaantuloa on pidetty sellaisen katselmustoimituksen alkukokous, jossa sanotunlainen asutussuunnitelma laaditaan muiden maanomistajien kuin mainitussa lainkohdassa tarkoitettujen yhteisöjen omistamalle alueelle, tässä alkukokouksessa tehtyjen hakemusten perusteella pakkolunastaa alueita, etuusia ja kylän yhteiseen veteen osuuksia.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Edelleen valiokunta sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi ed. Vennamon ym. lakialoitteeseen n:o 71 (1951)

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1953.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Vilhula, varapuheenjohtaja V. Eskola, jäsenet Hautala, Kullberg, Kähönen, Lampinen, Meriläinen, Nie-

vp.) ja ed. Hautalan ym. lakialoitteeseen n:o 61 (1952 vp.) sisältyvät lakiehdotukset.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi ed. V. Eskolan ym. toivomusaloitteen n:o 10 (1951 vp.) ja ed. Köllin ym. toivomusaloitteen n:o 103 (1951 vp.).

minen, Saura, Sävelä ja Väisänen sekä varajäsenet Aittoniemi, Hamara, Heikkilä, Riihimäki.

Vastalauseita.

I.

Hallitus on esityksessään, joka tarkoittaa eräiden lisämaan antamista koskevien maanhankintalain kohtien muuttamista, ehdottanut muutettavaksi 15 §:ää siten, että lisämaata voitaisiin antaa myöskin niille sanotun lain mukaan maata saaneille, jotka ovat hankkineet maan vapaaehtoisella kaupalla, mutta joiden tällä tavalla saama tila tai alue on katsottava elinkelvottomaksi. Tätä muutosta, joka on katsottava oikeaksi ja tarpeelliseksi, on valiokunta yksimielisesti puoltanut. Maanhankintalain toimeenpanon aikana on kuitenkin maata annettu suurelle määrälle maansaajia hallintasopimusten kautta, ja näiden tilojen joukossa on monia sellaisia tiloja, jotka syystä tai toisesta ovat myöskin jääneet maa-alueiltaan elinkelvottomiksi. Näitä elinkelvottomia tiloja on ympäri maan asuntoviljelys- ja viljelystilojen joukossa. Ennen kaikkea niitä on rannikoille muodostettujen kalastustilojen joukossa. Olisi näin ollen oikein ja kohtuullista ulottaa maan-

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1953.

Urho Kähönen.

hankintalain 15 §:n muutos lisämaan antamisesta koskemaan myöskin näitä elinkelvottomia hallintasopimustiloja, joiden korjaamiseen tuskin myöhemmässä vaiheessa on tällain mahdollisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että Eduskunta hyväksyisi lain 15 §:n 5 momentin seuraavassa muodossa:

15 §.

Jos tämän lain mukaan tilan saantiin keutettu henkilö on lain voimaantulon jälkeen vapaaehtoisella kaupalla ostanut tai hallintasopimuksella haltuunsa saanut alueen, ei voida pitää elinkelvottomana siihen tarkoitukseen käytettynä, mihin se on hankittu, jos se on hankittu maanhankintalain mukaisesti.

II.

Maatalousvaliokunnan edellä oleva mietintö maanhankintalain 73 §:n muuttamisesta supistaa varsin oleellisesti voimassa olevan lain tarkoitusta lisäalueiden hankkimiseksi ennestään liian pieniin tiloihin. Jos ei olekaan pyrittävää enää maanhankintalain toimeenpanon tässä vaiheessa laajentamaan lisämaiden ottoa tähän asti noudatusta käytännöstä, ei toisaalta ole aihetta ajatella supistaa maanluovuttajain piiriä enää määrin kuin maatalousvaliokunnan esittämistön ehdottaa. Jos lisämaata voitaisiin antaa ainoastaan valtion ja eräiden yhtiöiden tiloista, rajoittuisi lain toimeenpano miltei sinomaan maan pohjoisosiin, joissa lisämaan tarve lienee vähäisempi. Kun entiseltä perustalta peruisin olevat liian pienet ja harvat tapauksissa siitä syystä elinkelvotto-

mat tilat sijaitsevat valtaosaltaan maan eteläosissa, jossa suhteellisen vähäiset lisäalueet parantaisivat tilojen elinkelvottomuutta, olisi lakiehdotuksen 73 §:n 4 mom. laajennettava koskemaan, paitsi valtion ja eräiden yhtiöiden maita, myös kaikkea muuta maata. Tällöin ei lisämaata otettaessa ole pyrittävää tahtoisesti ja haitallisesti pirstomaan kunnollisia viljelmäkokonaisuuksia, jota selvittävät säännökset voitaisiin ottaa lain toimeenpanoasetukseen. Yllä olevasta johtuen olisi lain voimaantulosäännöksen 2 mom. poistettava. Edellä olevaan viitaten ehdotamme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maanhankintalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) 15 §:n 4 momentti ja lisätään sanottuun pykälään uusi 5 momentti sekä muutetaan lain 73 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

15 §.

Kuten valiokunnan mietinnössä.)

den tilojen tai alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee.

73 §.

Asutussuunnitelma voidaan laatia myös lisämaan lisäalueiden hankkimista varten. Edellä 3 momentissa tarkoitettu asutussuunnitelma voidaan laatia ja suunnitelman mukaisesti alueet, etuudet ja kylän yhteisen veteen osuudet ottaa tai pakkolunastaa maanhankintalain mukaisesti, että maanomistajan luovutusvelvollisuus on lainvoiman saaneella katseltoimituksella jo lopullisesti määrätty nii-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1953.

Sen estämättä, mitä 68 §:n 2 momentissa on säädetty, voidaan hakemus, jossa on pyydetty lisäaluetta, etuutta tai kylän yhteiseen veteen osuutta, tehdä tilojen tai tonttien muodostamista tarkoittavassa myöhemmässäkin kuin sanotussa lainkohdassa mainitussa katseltoimituksessa sekä lisäksi 73 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuissa toimituksissa.

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1953.

Valfrid Eskola.

Arvo Sävelä.

Jalmari Väisänen.

III.

Maatalousvaliokunnan mietintöön, joka koskee hallituksen esitystä laiksi maanhankintalain muuttamisesta, emme ole voineet kaikissa kohdin yhtyä, minkä vuoksi seuraavassa esitämme vastalauseemme mietinnön eräisiin kohtiin.

Valiokunta ei ole voinut hyväksyä hallituksen lakiesityksessä esitettyä kantaa, jonka mukaan lisäalueiden hankkimiseen voitaisiin myöskin käyttää yksityisten omistamaa maata. Mielestämme kuitenkin sellaisten yksityisten suurviljelijöiden, jotka ovat rinnastettavissa puutavarayhtiöihin ja muihin teollisuutta ja kauppaa harjoittaviin osakeyhtiöihin, maasta pitäisi olla mahdollisuus pakkolunastaa myöskin lisäalueiden hankkimista varten maata. Valiokunta katsoo edelleen, ettei edustaja Vennamon ym. lakialoitteessa n:o 71 (1951 vp.) ehdotettuja muutoksia maanhankintalain 15 §:ään olisi syytä enää nykytilanteessa hyväksyä. Mielestämme mainitussa lakialoitteessa tehdyt muutosesitykset maanhankintalain 15 §:ään, jotka laajentavat maan tarpeessa olevien mahdollisuutta saada lisämaata sekä laajentavat niiden maanluovuttajien lukumäärää, joita maanhankintalaki koskee, ovat edelleenkin tarpeen

Laki

maanhankintalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) 15 § ja 68 §:n 2 momentti sekä lisätään 68 §:ään uusi 3 momentti ja 73 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

15 §.

Lisäaluetta ja etuuksia sekä osuutta yhteismetsään voidaan hankkia viljelys-, asuntoviljelys- tai asuntotilaksi katsottavaan tilaan tai alueeseen enintään niin paljon, että tilasta tai alueesta lisäalueen kanssa myös huomioon ottaen 9 §:n 2 momentin viimeisen lauseen antamat mahdollisuudet muodostuu niin suuri viljelmä, kuin minkä tämän lain 1 §:ssä mainittu henkilö enintään voi saada.

Kalastustilaksi muodostettavaan tilaan voidaan hankkia vesialuetta ja kylän tai tilojen

vaatimia ja maan tarvitsijoiden etujen mukaisia. Lisäksi muutos, joka antaa pienillä tiloilla mahdollisuuden saada osuus yhteismetsään, on siinä määrin hyödyllinen nykytilanteessakin, ettei sellaisen muutoksen hylkääminen ole paikallaan. Tämän vuoksi olemmekin sitä mieltä, että ed. Vennamon lakialoitteessa esitetyt muutokset maanhankintalain 15 §:ään olisi hyväksyttävä. Laki esitys ei valiokunnan esittämässä muodossa tarjoa riittävää turvaa niille lisämaata hankkijoille, joille korkeimman oikeuden äskettämä tekemä päätös lisämaatoimitusten purkamisesta tekee mahdolltomaksi lisäalueiden saamisen. Mielestämme on myöskin niiden lisämaata jo saaneiden oikeus turvattava purkamispäätöksiltä, joihin nähden yhtiöt ja jopa metsähallituskkin ovat ryhtyneet laajasuuntaiseen lisämaiden takaisin ottamiseen. Tävarten on välttämätöntä lakiesityksen toimeenpanomääräyksiin sisällyttää nimenomaan määräys siitä, että laki koskee myöskin ennen lain voimaantuloa tehtyjä hakemuksia. Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

68 §.

Edellä 31 §:n 1 momentissa mainitulle henkilölle muodostettavaa tilaa tai asuntotonttia on haettava 73 §:n 1 momentissa mainitun katselmustoimituksen alkukokouksessa. Myöhemmin maanlunastuslautakunnalle jätetty hakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi vain, mikäli lautakunta katsoo sen toimitusta täyttämättä mahdolliseksi.

Hakemus, jossa on pyydetty 15 §:ssä mainittua lisäaluetta, etuutta tai kylän yhteiseen veteen osuutta, saadaan tehdä tämän lain 2 momentissa mainitussa sekä tilojen tonttien muodostamista tarkoittavassa

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1953.

Niilo Nieminen.

Matti Meriläinen.

Arvo Riihimäki.

IV.

Maanhankintalain varsinaisena päämääränä on uusien tilojen ja asuntotonttien muodostaminen siirtoväelle sekä eräille muille vasta kärsimään joutuneille henkilöryhmille. Tämän ohella hankitaan maata määrän rajoituksin ns. liitännäisille maansaa-alle, so. asutustoimenpiteiden johdosta kiinnitykseltä pois joutuneille työntekijöille, eräille vuokramiehille sekä lisämaan tarpeessa oleville pientiloille.

Hallituksen esityksestä n:o 157 eduskunnalle maanhankintalaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (1944 vp.) käy selville, että

Vastalauseita.

9

Pakkolunastuksella voidaan, lukuun ottamatta mitä 3 momentissa on säädetty, lisäaluetta ja kylän yhteiseen veteen osuutta hankkia ainoastaan sellaiseen kiinteistöön, joka on maarekisteriin merkitty ennen 1 päivää tammikuuta 1950 tai jonka muodostamista tarkoittava maanmittaustoimitus on tässä ennen pantu vireille.

Jos tämän lain mukaan tilan saantiin oimitettu henkilö on lain voimaantulon jälkeen vapaaehtoisella kaupalla ostanut alueen, jota ei voida pitää elinkelpoisena siihen tarkoitukseen käytettynä, mihin se on hankittu, voidaan hänelle antaa lisäaluetta, etuutta ja kylän yhteiseen veteen osuutta tämän lain mukaisesti.

myöhemmässä katselmustoimituksessa sekä lisäksi 73 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa toimituksissa.

73 §.

Puutavarayhtiöiden ja muiden teollisuutta ja kauppaa harjoittavien osakeyhtiöiden ja niihin verrattavien yksityisten suurviljelijöiden, valtion, seurakuntien, kuntien ja säätiöiden maalle voidaan asutussuunnitelma laatia myös yksinomaan lisäalueiden hankkimista varten ja suunnitelman edellyttämät alueet, etuudet ja kylän yhteiseen veteen osuudet ottaa tai pakkolunastaa sen estämättä, että sanottujen yhteisöjen luovutusvelvollisuus on lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo lopullisesti määrätty niiden tilojen tai alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1953.

Sellaisia henkilöitä varten, joita 15 §:n 5 momentissa tarkoitetaan, saadaan lisäaluetta, etuutta ja kylän yhteiseen veteen osuutta pakkolunastaa 73 §:n 3 momentissa mainitusta maasta.

Tätä lakia on sovellettava myös hakemuksen nähden, joka on tehty ennen tämän lain voimaantumia.

untaryhmän

5 1953

ksi Alanko,

kola, Lepis-

en, Turunen.

laati Pent-

tsukirjel-

7/6 1953.

htaja kiit

unnan val-

ja Onni

taholta

toveri

vasta-

puolesta.

tuksesta.

III.

Maatalousvaliokunnan mietintöön, joka koskee hallituksen esitystä laiksi maanhankintalain muuttamisesta, emme ole voineet

vaatimia ja maan tarvitsijoiden etujen mukaisia. Lisäksi muutos, joka antaa pienituloille mahdollisuuden saada osuus yhteis-

moin kuin muidenkin liitännäisten maansaajain oli määrä tehdä maansaantihakemuksensa noissa toimituksissa.

Mainitut periaatteet on lausuttu mm. maanhankintalain 32 §:ssä, jonka mukaan lisäaluetta voidaan antaa, „milloin se tämän lain mukaan suoritettavalle tilojen muodostamiselle suurempaa haittaa tuottamatta voi tapahtua”, sekä 68 §:n 2 momentissa, jonka mukaan lisäaluetta on haettava 73 §:n 1 momentissa mainitun katselmustoimituksen (perustamistoimituksen) alkukokouksessa, ja myöhemmin tämän toimituksen aikana maanhankintalautakunnalle jätetty hakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi, jos lautakunta katsoo sen toimitusta viivyttämättä mahdolliseksi.

Tästä huolimatta on maatalousministeriön asutusasiainosaston toimesta annettu maanhankintalautakunnille ohjeita, joissa on esitetty käsitys, että on mahdollista pitää perustamistoimituksia yksinomaan lisäalueiden muodostamista varten. Näissä ohjeissa on viitattu maanhankintalain toimeenpanosta annetun asetuksen 80 §:ssä olevaan irralliseen lauseeseen, jossa edellytetään lisäaluetta voitavan antaa „muissakin tapauksissa” kuin tilojen tai asuntotonttien muodostamista tarkoittavan katselmustoimituksen yhteydessä. Kun tämä asetuksen kohta kuitenkin on itse laista ilmenevien periaatteiden vastainen, ei sitä olisi saanut käytännössä soveltaa. Julkisuudessa onkin monessa eri yhteydessä jo pitkän aikaa sitten huomautettu mainitun säännöksen sekä asutusasiainosaston antamien ohjeiden olevan ristiriidassa maanhankintalain kanssa, mutta lainvastaisia ohjeita ei ole peruutettu edes sen jälkeen, kun korkein oikeus viime vuonna joutui määräämään kantansa asiassa. Sen johdosta, että maatalousvaliokunnan mietinnössä väitetään korkeimman oikeuden aikaisemmin olleen nykyisestä poikkeavalla kannalla ja hyväksyneen eräässä helmikuun 1 päivänä 1951 antamassaan päätöksessä erillisen lisäaloitustoimituksen suorittamisen, on huomautettava, että puheena olevassa tapauksessa ei purkua asiakirjain mukaan ollut haettu sillä perusteella, että kysymyksessä oli erillinen lisäaloitustoimitus. Tämä purkamisperuste ei myöskään tullut harkittavaksi eikä joutunut äänestysten kohteeksi. Sen sijaan purkuhakemus osaksi hyväksyttiin muulla perusteella.

Maanhankintalaki säädettiin tilapäiseksi

poikkeuslaiksi sodasta johtuvan asutustehon kiireellistä suorittamista varten, sillä kumottu vuoden 1936 asetuslaki, josta säältyy myös säännöksiä lisämaan antamisesta. Lisäalueiden pakkolunastusta maanhankintalain puitteissa ei tämän vuoksi aiheellista laajentaa pitemmälle kuin lain säätäjää tarkoitti. Näin ollen ei myöskään syytä tehdä mahdolliseksi perustamistoimitusten pitämistä yksinomaan lisäalueiden muodostamista varten eikä muuttaa säännöstä, jonka mukaan lisäaluetta on haettava tilojen tai tonttien muodostamista tarkoittavan perustamistoimituksen yhteydessä. Hallituksen esityksen hyväksyminen johtaisi siihen, että siirtyminen normaaliajan asutustoimintaan, mistä hallituksen taholta eriyteyksissä on annettu lupauksia ja jota kevä lakiehdotus jo kauan on ollut valmistavana, lykkäytyisi kaukaiseen tulevaisuuteen. Kuitenkin on jo aika saattaa maanhankintalain toimeenpano pikaisesti loppua sen sijaan että sitä pitkitetään undella, eräin laajakantoisella lainmuutoksella.

On myös syytä tähdentää sitä seikkaa, että lisämaan hankinta maanhankintalain säädettyä vuoden 1944 hintatasoa noudattaen on johtanut suuriin kohtuuttomuuksiin ja terveen asutuspolitiikan kannalta katsottuna kestämättömään tilanteeseen. Lisäalueiden antaminen, joka pääasiassa on kohdistunut hakkuukelpoisiin metsämaihin, on usein merkinnyt monien miljoonien markkojen arvoisen lahjoitusta maansaajalle. Tällaisissa oloissa on esiintynyt runsaasti myös keinottelunäkökohtiin perustuvaa lisämaan kysyntää. Katselutarkoitukseen soveltuva maata ei läheskään kaikille ole riittänyt eikä riittä, on puheena oleva lahjanluonteinen etu jakautunut erittäin epätasaisesti samallakin seudulla sijaitsevien pientilojen kesken, mistä on aiheutunut ja tulisi edelleen aiheutumaan ymmärrettävää katkeruutta ja tyytymättömyyttä.

Erillisten lisäaloitustoimitusten järjestelmällisen käyntiinpano, johon lakiehdotus tähtää, johtaisi maanhankintalain mukaisen hintatason huomioon ottaen lisämaansaantihakemusten lukumäärän valtavaan kasvuun. Lain vaikutus kohdistuisi suoranaisesti myös yksityisten omistamiin tiloihin sikäli, että virheelliset toimitukset, joiden nykyisen lain mukaan olisi annettava raueta, saatettaisiin loppumaan kunhan ne vain on ennätetty aloittaa ennen lainmuutoksen voimaantuloa. Uuden lain vo-

Vastalauseita.

ksel yksityisten maanomistajain kohdalla tosiasiallisesti rajoittuisi tähänkään, lisäalueita ilmeisesti pakkolunastettaisiin enemmän myös heidän maistaan kuin niissä tapauksissa, jolloin heidän tilojensa suhteen on tehty maanhankintatoimeenpanosta annetun asetuksen 57 2 momentissa tarkoitettu varaus. Lisämaan runsaasta kysynnästä olisi kaiken näköisyyden mukaan seurauksena, että sitä pidettäisiin välttämättömänä uuden Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1953.

Kalervo Saura.
Irma Hamara.

Matti Heikkilä.
Henrik Kullberg.

lain ulottamista koskemaan sellaisenaan myös yksityisten maanomistajain tiloja, kuten jo tässäkin vaiheessa on suunniteltu.

Kaikkeen edellä olevaan nähden katsomme, ettei lakiehdotusta maatalousvaliokunnan ehdottamassa muodossa voida pitää hyväksyttävänä, jonka vuoksi kunnioittavasti ehdotamme,

että Eduskunta hylkäisi kysymyksessä olevan lakiehdotuksen.

untaryhmän
5 1953
ksi Alanko,
kola, Lepis-
en, Turunen.
laati Pent-

tsukirjel-

-7/6 1953.

htaja kiit

unnan val-

ja Onni

taholta

toveri

vasta-

puolesta.

tuksesta.

III.

Maatalousvaliokunnan mietintöön, joka koskee hallituksen esitystä laiksi maanhankintalain muuttamisesta, emme ole voineet

vaatimia ja maan tarvitsijoiden etujen mukaisia. Lisäksi muutos, joka antaa pienillä tiloilla mahdollisuuden saada osuus yhteis-

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Maanhankintalain mukaan voidaan lisä-tilaa ja kylän yhteiseen veteen osuutta antavien tilojen omistajille, jos se heidän omistamansa viljelystasoon ja muihin seikkoihin nähden on tarkoituksenmukaista. Lisäalueen saamisen edellytyksenä myöskin on, että se tapahtuu mainitun lain mukaan suoritettavalle tilojen muodostamiselle suurempaa tilaa tuottamatta. Maanhankintalain toimeenpanosta annetun asetuksen 80 §:ssä lisätilan antaminen on edellytetty toimitettavien sekä tilojen ja asuntonttien muodostamisesta tarkoitettujen katselmustoimitusten yhteydessä, joihin siltä perustettavat tilat kullakin paikkakunnalla muodostettu, ja erillisissä yksinomaan lisäalueiden muodostamista tarkoittavissa toimituksissa.

Maanhankintalain mukaan on ollut ensisijaisesti ja kiireellisesti järjestettävä tilat siirtoväkeen kuuluville henkilöille, jotka itsenäisesti harjoittaneet maataloutta tai astusta ja saaneet siitä pääasiallisen toimeentulonsa, mutta sodan johdosta menettäneet tämän mahdollisuutensa. Tämän pääsääntöön saavuttamiseksi maanlunastuslautakunnat ovat tiloja muodostaessaan varsin monissa tapauksissa siirtäneet lisäalueen saamista tarkoittavien hakemusten käsittelyn lähemmäksi ajankohtaan. Tämä on tapahtunut joko siten, että tilojen muodostamista tarkoittavassa perustamistoimituksessa laadittu asutussuunnitelma vain osalle asutusvelvollisuuden alaisesta tilasta ja maanhankintalain toimeenpanosta annetun asetuksen 57 §:ssä tarkoitettu tavoite on vain osittain mahdollisuus uuden perustamistoimituksen suorittamiseen muulla osalla tilaa, josta siten, että muulloin kuin perustamistoimituksessa jätettyjen lisäalueensaantihakemusten käsittelylle tarpeellisen toimituksen antaminen on kiireellisemmiksi katsottujen hakemusten vuoksi jätetty maanhankintalain toimeenpanoasetuksen 80 §:ssä tarkoitettu tavoite myöhemmin tapahtuvaksi. Maanhankintalain toimeenpanon edistyttyä niin pitkälle, että tilojen muodostaminen on pääasiassa saatu suoritetuksi, maanlunastuslautakunnat ovat ryhtyneet suhteellisesti laajemmasta määrästä muodostamaan lisäalueita. Kun lisäalueiden hakemiselle laissa ei ole asetettu muuta määräaikaa, kuin että sen on tapahtuttava perustamistoimituksen alkukoukussa, ja maanlunastuslautakunnan hallinnon varassa on, voidaanko myöhemmin tehty lisäalueensaantihakemus toimitusta haittaamatta ottaa käsiteltäväksi, maanlunastuslautakunnat ovat antaneet lisäalueita myöskin sellaisten hakemusten perusteella, jotka on jätetty pelkästään lisäalueiden muodostamista tarkoittavien perustamistoimitusten aikana.

Korkein oikeus on viime vuonna antanut kaksi periaatteellisesti tärkeää lainvoiman saaneen perustamistoimituksen purkamista tarkoittavaa päätöstä. Ensiksi annetussa päätöksessä Korkein oikeus on katsonut, että maanhankintalain toimeenpanosta annetun asetuksen 57 §:ssä tarkoitettua varauksen nojalla tapahtuvassa, yksinomaan lisäalueiden muodostamista tarkoittavassa perustamistoimituksessa voidaan lisäaluetta antaa vain sellaiselle hakijalle, joka on tehnyt hakemuksensa ennen luovutusvelvollisuuden alasta tilaa koskevaa maanhankintalain mukaisten tilojen tai tonttien muodostamista tarkoittavan perustamistoimituksen loppuunsaattamista. Toisesta päätöksestä taas ilmenee, ettei lisäaluetta voida antaa yksinomaan tällaisten alueiden muodostamista tarkoittavassa perustamistoimituksessa kiinteistöistä, jota ei ole aikaisemmin käsitelty maanhankintalain mukaisten tilojen tahi tonttien muodostamista tarkoittavassa perustamistoimituksessa. Korkeimman oikeuden kannanotto poikkeaa siitä maanlunastuslautakuntien ja tarkastusoikeuksien tätä aikaisemmin yleisesti noudattamasta käytännöstä, jonka mukaan lisäaluetta on voitu antaa myöskin yksinomaan tällaisten

untaryhmän

5 1953

ksi Alanko,

kola, Lepis-

en, Turunen.

laati Pent-

tsukirjel-

-7/6 1953.

htaja kiit

tunnan val-

ja Onni

taholta

toveri

vasta-

puolesta.

tuksesta.

alueiden muodostamista tarkoittavassa perustamistoimituksessa ja sellaisienkin hakemusten perusteella, jotka on jätetty yksinomaan lisäalueiden muodostamiseksi pidetyssä toimituksessa. Kerrotuin ja siis korkeimman oikeuden kannanotosta poikkeavin tavoin oli viime vuoden heinäkuuhun mennessä muodostettu lähes 3,400 lisäaluetta, joiden muodostamiseen oli käytetty valtion omistamaa maata noin 29,000 hehtaaria, yhtiöiden omistamaa maata noin 16,000 hehtaaria, muiden ensisijaisten luovuttajien maata noin 5,000 hehtaaria ja toissijaisten luovuttajien maata noin 3,000 hehtaaria.

Korkeimpaan oikeuteen on jätetty lukuisasti purkuhakemuksia, joissa pyydetään purettavaksi ja maanluovuttajille palautettavaksi suuri määrä lisäalueita juuri niillä perusteilla, jotka ilmenevät edellä selostetuista korkeimman oikeuden päätöksistä. Tällöin joutunevat erittäin monet lisäalueita saaneet menettämään saamansa alueet. Myöskin joudutaan hylkäämään noin 8,500 sellaista lisäalueensaantihakemusta, joiden nojalla lisäaluetta olisi annettava vastoin korkeimman oikeuden omaksumaa kantaa. Suoritetujen laskelmien mukaan lisäalueiden muodostamiseksi puheena olevissa tapauksissa tarvitaan valtion omistamaa maata yli 40,000 hehtaaria, yhtiöiden maata noin 36,000 hehtaaria, muiden ensisijaisten luovuttajien maata noin 14,000 hehtaaria ja toissijaisten luovuttajien maata noin 4,000 hehtaaria.

Hallituksen tarkoituksena ei ole millään tavoin laajentaa lisämaiden antamista maanhankintalain alkuperäisestä tarkoituksesta eikä kuluneitten lukuisien vuosien aikana noudatetusta ja vakiintuneesta käytännöstä. Päämääränä on vain estää jo annettujen lisämaiden laajamittainen purkaminen samalla saattaen vakiintunutta käytäntöä noudattaen lain toimeenpanon viime vaihe kiireellisesti loppuunsaattamiseksi. Tällöin on luonnollisesti lähdettävä siitä, että lisämaita annettaessa on otettava huomioon ja noudatettava maanhankintalainsäädännön muut määräykset ja nimenomaan sen 42 §:n tarkoitukset. Näin ollen kysymyksessä on tilan elinkelipoisuuden parantaminen lähinnä viljelyskelpoista maata antamalla tai pientilalla jo löytyvän viljelyskelpoisen maan raivauksen mahdollistaminen, kun raivattavan alueen korvaukseksi annetaan lisämetsämaata. Kun Hallituksen tarkoituksena ei siis ole laajentaa lisämaiden anta-

misen mahdollisuutta, niin on edellä mainittua 8,500 lisämaata ilmeisesti pidettävä enimmäislukuna, joka käytännössä jäänee huomattavasti pienemmäksi. Maanluovutusvelvollisuus maanhankintalakiin tehtäväksi ehdotettavien muutosten jälkeenkään ei tule muodostumaan edes niin suureksi, miksi se olisi voinut nousta, jos maanluonastuslautakunnat eivät olisi maanhankintalain toimeenpääntöasetuksen 80 §:ään nojautuen jättäneet lisäluoitoituksia suurelta osalta myöhemmässä vaiheessa suoritettaviksi. Kun yksittäisiin maanomistajiin kohdistuvaa rasitusta ja Hallituksen mielestä olisi kuitenkin enimmäisluovutusta lisättävä siitä, miksi se on maanhankintalakiin täytäntöön pantaessa muodostunut, Hallituksen on rajoittanut voimassa olevan lain mukaisesti ehdottamansa muutokset koskevan vain valtion ja yhtiöiden maita.

Maanhankintalain täytäntöönpanon al-
vaiheessa kehoittivat useat maanlunasta
lautakunnat tilojen saantiin oikeutettui-
n ostamaan vapaaehtoisilla kaupoilla alue-
joita ei sellaisinaan voitu pitää elinkel-
pönsä, antaen samalla asutettaville lupauk-
sia, että ostettu alue tultaisiin lisämaa-
antamalla saatamaan elinkelpoiksi tiloi-
Kun tähän ei nykyisessä tilanteessa kuiten-
kaan ole mahdollisuutta ja ko. asutettav-
toisaalta menettivät maanhankintalain m-
kaisen maansaantioikeutensa, ovat puhe-
olevat alueet jääneet elinkelvottomiksi. Vain-
tällä ryhmällä ei asutustoiminnan kannal-
olekaan suurempaa merkitystä, olisi syyn-
neet epäkohdat Hallituksen mielestä kohtu-
syistä poistettava tekemällä lisäalueen am-
minen tällaisissa tapauksissa mahdolliseksi.
Hallitus on kuitenkin rajoittanut tämän ja-
dosta tosiasiallisesti lisääntyvän maanluo-
tusturvallisuuden vain valtion ja yhtiö-
omistamaan maahan.

Hallituksen mielestä olisi asutussuunnitelma voitava laatia myös yksinomaan laajien alueiden hankkimista varten. Tällainen asutussuunnitelma olisi voitava laatia valtion muiden yhtiöiden kuin maanhankintalain 51 §:ssä tarkoitettujen perheyhtiöiden maanestämättä, että sanottujen yhteisöjen laivutusvelvollisuus olisi lainvoiman saaneen katselmustoimituksella jo lopullisesti määrätty niiden tilojen ja alueiden osalta, ja asutussuunnitelma tulisi koskemaan. Jos näitä maanhankintalain 73 §:ään uutena 4 momentina lisättäväksi ehdotettuja sää-

ksiksi voitaisiin käytännössä soveltaa ja
 että vastaiset tulkintaerimielisyydet voitai-
 n välttää, on lisäksi pidettävä tarpeellisena
 säilyttää lakiehdotukseen säännös siitä, että
 säätöalueen saamista koskeva hakemus voidaan
 pankhankintalain 68 §:n 2 momentin sään-
 tysten estämättä tehdä tilojen ja tonttien
 vuodostamista tarkoittavassa myöhemmissä-

kin kuin sanotussa lainkohdassa mainituissa katselmustoimituksissa sekä maanhankintalain 73 §:ään edellä lisättäväksi ehdotettujen 3 ja 4 momentin edellyttämässä lisäaluetoimituksissa.

Edellä lausutun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

maanhankintalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla, muutetaan 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) 15 §:n 4 momentti ja lisätään sanottuun pykälään uusi 5 momentti sekä annetun lain 73 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

15 §.

Pakkolunastuksella voidaan, lukuunotta-
tta mitä 3 ja 5 momentissa on säädetty,
halueta ja kylvän yhteiseen veteen osuutta
nukia ainoastaan sellaiseen kiinteistöön,
ta on maarekisteriin merkitty ennen 1 päi-
tammikuuta 1945 tai jonka muodosta-
ta tarkoittava maanmittaustoimitus on
ennen pantu vireille.

Jos tämän lain mukaan tilan saantiin oitettu henkilö on lain voimaantulon jälkeen paaheitoisella kaupalla ostanut alueen, jota voida pitää elinkelpoisena siihen tarkoi- seen käytettynä, mihin se on hankittu, daan hänelle antaa lisäaluetta, etuutta ja än yhteiseen veteen osuutta tämän lain kaaisesti.

73 §.

Asutussuunnitelma voidaan laatia myös
omimaan lisäalueiden hankkimista varten.
Edellä 3 momentissa tarkoitettu asutus-
suunnitelma voidaan laatia valtion sekä mui-
den yhtiöiden kuin 51 §:ssä mainittujen
yhtiöiden maalle ja suunnitelman edel-

lyttämät alueet, etuudet ja kylän yhteiseen veteen osuudet ottaa tai pakkolunastaa sen estämättä, että sanottujen yhteisöjen luovutusvelvollisuus on lainvoiman saaneella katselmustoimituksella jo lopullisesti määrätty niiden tilojen tai alueiden osalta, joita asutussuunnitelma koskee.

Tämä laki tulee voimaan .. päivänä
kuuta 195..

Sellaisia henkilöitä varten, joita 15 §:n 5 momentissa tarkoitetaan, saadaan lisä-
aluetta, etuutta ja kylän yhteiseen veteen
osuutta pakkolunastaa vain yhtiöiden, lu-
kuunottamatta 51 §:ssä mainittuja perhe-
yhtiöitä, omistamasta sekä ottaa valtion
maasta.

Sen estämättä, mitä 68 §:n 2 momentissa on säädetty, voidaan hakemus, jossa on pyydetty lisäaluetta, etuutta tai kylän yhteiseen veteen osuutta, tehdä tilojen tai tonttien muodostamista tarkoittavassa myöhemmässäkin kuin sanotussa lainkohdassa mainituissa katselmustoimituksissa sekä lisäksi 73 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuissa toimituksissa.

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 1953.

Tasavallan Presidentti

J. K. PAASIKIVI.

Ministeri *Eemil Luukka.*

Ryhmän varapuheenjohtaja.

5 1953

ksi Alanko,
kola, Lepis-
en, Turunen.
laati Pent-

atsukirjel-

7/6 1953.

hntaja kiit n:

tunna val-

ja Onni

taholta

toveri

vasta-

puolesta.

tuksesta.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos. dem. Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa perjantaina 22/5 1953 klo 12,30. Nimenhuudossa todettiin poissaoleviksi Alanko, Fagerholm, Huunonen, Kalavainen, Kilpeläinen, Kokkola, Lepistö, Mohell, Simonen, Sundman, Tanner, Tervo, Toivonen, Turunen. Puhetta johti Eero Antikainen ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Päivän Nuorten lähetystö. "Päivän Nuoret" oli lähettänyt kauniin kutsukirjelmän ryhmälle osallistumisesta heidän liitojuhliin Mikkelissä 6-7/6 1953. Tämän kutsukirjelmän jätti "Päivän Nuorten" lähetystö, jota puheenjohtaja kiitti ryhmälle osoittamastaan huomiosta. Ryhmä päätti jättää työvaliokunnan valmisteltavaksi palkintolahjoitusehdotuksen "Päivän Nuorille".

~~Salaputkijuttu~~

2 §.

Salaputkijuttu. Ryhmä päätti äänestää tovereitten Aleksi Aaltosen ja Onni Peltosen syytteestä vapauttamisen puolesta, jos jonkun muun ryhmän taholta tehdään tällainen esitys.

3 §.

Lisämaalakiesitys. Asian käsittelyssä ryhmä päätti ensin äänestää toveri Eskolan ehdotuksen puolesta, joka on maatalousvaliokunnan mietinnön vastalauseessa. Jos tämä häviää, äänestää suuren valiokunnan mietinnön puolesta. Päätös on kaikkia ryhmän jäseniä sitova.

4 §.

Puheenjohtaja esitti Sos. dem. Nuorisoliiton kiitoskirjelmän lahjoituksesta. Kirjelmä päätettiin viedä arkistoon.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Park.

Eero Antikainen.
Ryhmän varapuheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem. Eduskunta-ryhmän kokouksessa torstaina toukokuun 28 p:nä 1953 klo 13,30. Nimenhuudossa todettiin poissaoleviksi Fagerholm, Hiltunen, Huunonen, Jokinen, Kalavainen, Karvonen, Kokkola, Käkeli, Leivo-Larsson, Lepistö, Salmela-Järvinen, Simonen, Sundman, Turunen.

Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Rekrytointi

Välikysymys. Ryhmän työvaliokunta ehdotti ryhmälle, että ryhmä välikysymykse-äänestyksessä äänestäisi puhemiehen ehdotuksen puolesta eli siirtymistä päiväjärjestykseen. Ryhmän kannan ilmoittaisi ryhmän puheenjohtaja lyhyessä puheenvuorossaan ja toveri Antikainen käyttäisi puheenvuoron SAK:n puolesta. Työvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

2 §.

Ryhmän puheenjohtaja esitti toveri Oskari Tokoin kiitoskirjelmän ryhmän onnittelemasta hänen 80-vuotissyntymäpäivänsä johdosta. Ryhmä päätti säilyttää kirjelman arkistossaan, jonne myös päätettiin viedä muut ryhmälle saapuneet kirjelmat.

Vakuudeksi

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.Eduskunta-ryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa tiistaina kesäkuun 2 p:nä 1953 klo 15,15. Nimenhuudossa todettiin poissa-oleviksi Fagerholm, Huunonen, Jokinen, Karvonen, Kokkola, Lukkarinen, Raunio, Salmela-Järvinen, Turunen.

Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Läsnäolo-oikeus. Kokous päätti myöntää läsnäolo-oikeuden ryhmän entisille jäsenille, tovereille Otto Marttilalle, Juho Pyylle ja Yrjö Vellingille.

2 §.

Parlamenttienvälisen Liiton kokousedustus Oslossa. Ryhmän työvaliokunnan esityksestä ryhmä valitsi edustajikseen Oslossa 14-16.8.1953 pidettävään Parlamenttienvälisen Liiton kokoukseen toverit Arvi Turkan ja Urho Kulo-vaaran.

3 §.

Palkintolahjoitus "Päivän Nuorille". Ryhmän työvaliokunnan esityksestä ryhmä päätti lajoittaa "Päivän Nuorille" 10.000:- palkintojen hankkimista varten.

Ryhmän työvaliokunnan esityksestä ryhmä valitsi edustajakseen "Päivän Nuorten" liittujuhlaan toveri Otto Toivosen.

4 § .

Sosialistien Internationalen kongressi. Toveri Tyyne Leivo-Larsson ehdotti, että ryhmä valitsisi edustajansa Tukholmassa 15-18/7 1953 pidettävään Sosialistien Internationalen kongressiin. Ryhmä päätti jättää esityksen ryhmän työvaliokunnan valmisteltavaksi.

5 § .

Maanhankintalain muutosesitys. Ryhmän työvaliokunta ehdotti ryhmän päätettäväksi, että n.s. lisämaa-asiassa ryhmä noudattaisi suuren valiokunnan mietinnön linjaa, kuitenkin siten, että valiokunnan mietintöön tehtäisiin suuressa valiokunnassa muutosesitys 73 §:ään. Muutosesityksen sanonta kuulisi: "milloin veljelys-, asuntoviljelys- tai asuntotilaksi katsottavan tilan elinkelpoisuus vaatii"§

Käydyssä keskustelussa toverit Ahonen, Väisänen ja Koskinen kannattivat Pysymistä Eduskunnan tekemässä päätöksessä.

Toveri Tiainen selosti lakiesityksen syntyä ja mainitsi, että ryhmän työvaliokunnan ehdotus tarkoittaa vain sitä, että lakitekstiin saataisiin perusteluissa mainitut asiat.

Toveri Lepistö toveri Eskolan kannattamana ehdotti, että jos lakiesitys hyljätään, on ryhmän taholta esitettävä radikaalinen ponsi asian uudelleen samiseksi käsittelyn alaiseksi hallituksessa.

Toveri Eskola mainitsi lisäksi, että lakitekstiin olisi saatava maininta tarpeellisesta kotitarvemetsästä.

Päätös: Suoritetussa äänestyksessä sai työvaliokunnan ehdotus 31 ääntä ja toveri Ahosen ehdotus 4 ääntä, joten ryhmä päätti asian tässä vaiheessa noudattaa suuren valiokunnan mietinnön linjaa.

6 §.

Purkulakiesitys. Ryhmän työvaliokunta ehdotti ryhmän hyväksyttäväksi, että n.s. purkulakiesitys olisi saatava suuressa valiokunnassa jaostoon, jonka tulee kuulla asiantuntijoina Kokkeimman Oikeuden asianomaisen osaston jäseniä. Työvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin sos. dem.

Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa torstaina kesäkuun 11 p:nä 1953 klo 16,00.

Nimenhuudossa todettiin poissaoleviksi Alanko, Ragerholm, Haapasalo, Henriksen, Huunonen, Hykkäälä, Jokinen, Karjalainen, Kilpeläinen, Kulovaara, Leivo-Larsson, Lukkarinen, Mohell, Salmela-Järvinen, Simonen, Sundman, Väisänen,

Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Läsnäolo-oikeus. Läsnäolo-oikeus myönnettiin Multian työväenyhdistyksen johtokunnan jäsenille Rautavalle ja Lahtiselle.

2 §.

Maanhankintalain muutos. Asian käsittelyssä ryhmän työvaliokunta ehdottaa meneteltäväksi siten, että ryhmä äänestää lakiehdotuksen hylkäämisen puolesta esittäen samalla toivomusponnen asian saattamiseksi uudelleen käsiteltäväksi.

Tätä ehdotusta vastustivat toverit Sävelä ja Ahonen.

Päätös: Ryhmä hyväksyi yksimielisesti työvaliokunnan ehdotuksen.

3 §.

Purkulaki. Asian käsittelyssä työvaliokunta ehdottaa meneteltäväksi siten, että jos laki hyväksytään suuren valiokunnan hyväksymässä muodossa, niin tämä lakiehdotus hyljätään. Asia olisi hoidettava hallituksen esityksen linjalla.

Toveri Lepistö toveri Ahosen kannattamana ehdotti, että ryhmä äänestäisi maatalousvaliokunnan mietinnön puolesta.

Toveri Hiltunen toveri Lepistön kannattamana ehdotti, että ryhmä noudattaisi viimesyksyistä menettelyään, jolloin äänestettiin lain hyväksymisen puolesta siinä tapauksessakin, jos suuren valiokunnan kanta tulee asian toisessa käsittelyssä hyväksytyksi.

Päätös: Toimitetussa äänestyksessä toveri Käkelän ehdotus, jonka työvaliokunta oli hyväksynyt, sai 19 ääntä ja toveri Lepistön ehdotus 11 ääntä. Äänestettäessä työvaliokunnan ja toveri Hiltusen ehdotusten välillä sai

edellinen 14 kättä ja jälkimmäinen 17 kättä, joten ryhmä kolmannessa käsittelyssä noudattaa viimesyksyistä menettelyään eli kättä lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta, jos suuren valiokunnan ehdotus on toisessa käsittelyssä on tullut hyväksytyksi.

4 §.

Aravalaki. Asian käsittelyssä työvaliokunta ehdottaa meneteltäväksi siten että päätöksyksissä seurataan hallituksen esityksen linjaa, mutta pienemmissä detaljikysyksissä jokainen kättä vakaumuksensa mukaan.

Päätös: Työvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

5 §.

Metsänparannuslaki. Ministeri, toveri Rantala ilmoitti, että hallitus on tänyt yksimielisesti vetää metsänparannuslakiesityksen pois, ellei käsittelyssä palata hallituksen esityksen linjalle.

Ryhmä hyväksyi annetun tiedonannon ja päätti noudattaa hallituksen esityksen linjaa.

6 §.

Sosialistisen Internationalen kongressi. Ryhmän työvaliokunnan ehdotukseen ryhmä valitsi edustajiksi Sosialistisen Internationalen kongressiin Tukhmaan 14-16/7-1953 toverit Martta Salmela-Järvisen ja Rafael Paasion.

7 §.

Kustannustason alentaminen. Ryhmälle esitettiin sos. dem. hallitusryhmän vastauskirjelmä pääministeri Kekkosen ehdotukseen kustannustason alentukseksi. Kirjelmä liitteenä tässä pöytäkirjassa.

Päätös: Työvaliokunnan ehdotuksesta ryhmä hyväksyi annetun tiedonannon kehoitti hallitusryhmää jatkamaan neuvotteluja tällä pohjalta sekä pyrki asiassa nopeasti ratkaisuun, jossa vaiheessa on asia esitettävä eduskunnalle.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Nykyinen indeksijärjestelmä säilytettävä, pysyvä suhdannevarausjärjestelmä toteutettava

Sos.-dem. hallitusryhmän vastauksessa pidetään toisaalta markkan devaivointia, toisaalta hintojen ja palkkojen samanaikaisista alentamista mahdollisena toteuttaa, mutta katsotaan, että ns. kynnysohjelman hyväksymisen jälkeen voidaan ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan helpottamaan vaikeuksiin joutuneen teollisuuden asemaa ja lisäämään työllisyyttä.

Kynnysohjelmaan sos.-dem. hallitusryhmä sisällyttää vastauksessaan: 1) indeksijärjestelmän nykyisen indeksijärjestelmän pohjalta, 2) pysyvän suhdannevarausjärjestelmän toteuttamisen sekä 3) sopimuksen talouspoliittisen perusohjelman käsittelyn jatkamisesta.

Toimenpiteinä etupäässä puunjalostusteollisuuden tuotannon tukemiseksi sos.-dem. hallitusryhmä on valmis harkitsemaan 1) suunnitteluneuvoston suositteleman vientisuhdanteiden tasotusjärjestelmän edellyttämän tasaustilin perustamista, jolle peruspääoma suoritetaan hinnantasausrahastosta ja jonka käyttöä valvomaan asetetaan erityinen neuvottelukunta, 2) raa-
kapuun normihintojen määrittämistä ja sen saannin turvaamista nor-

mihintaan, 3) puunjalostusteollisuuden tarvitsemien kemikaalien liikevaihtoveron poistamista sekä 4) eräiden kuljetuskustannusten alentamista.

Yleisten kustannusten alentamiseksi voidaan sos.-dem. hallitusryhmän käsityksen mukaan harkita lainauskoron alentamista ainakin 1 prosentilla, yhtiöiden tuloveron kohtuullista alentamista ja niiden verotuksessa käytettyjen veronpoistoperusteiden tarkistamista.

Finanssipoliittisista toimenpiteistä vastauksessa pidetään mahdollisena lapsilisän poistamista varak-

kailta, ylellisyystarvikkeiden liikevaihtoveron korottamista, "työllisyyslainan" liikkeelle laskemista ja valtion menojen supistamista, mikäli se ei aiheuta tulojen siirtoa vähävaraisilta tai varattomilta muille väestöryhmille.

Lopuksi vastauksessa mainitaan joukko muita toimenpiteitä, joiden suorittamista sos.-dem. hallitusryhmä pitää tärkeänä. Siinä korostetaan mm. rakennustarvikkeiden liikevaihtoveron palauttamisen välttämättömyyttä valtiovarainministeriön laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Pöytäkirja Sos.-dem. puoluetoimikunnan ja Sos.-dem. Eduskuntaryhmän Työvaliokunnan yhteisestä kokouksesta 7 p:nä heinäkuuta 1953 klo. 10,00 Eduskuntaryhmän huoneessa. Saapuvilla olivat puoluetoimikunnan jäsenistä Skog, Leskinen, Tervo, Martta Salmela-Järvinen, Sumu, varajäsenistä Tiainen ja Kuukkanen sekä toimitsijoista Puskala ja Myllymäki. Eduskuntaryhmän työvaliokunnan jäsenistä olivat saapvilla V.Tanner, A.Turkka, E.Raunio, R.Paasio ja Aino Malkamäki. Lisäksi olivat saapvilla ministereistä Huunonen ja Oittinen sekä SS:n päätoimittaja Pohjanmaa. Puhetta johti V. Tanner ja sihteerinä toimi A.M.Myllymäki.

Skog selosti viime aikaisia vaiheita hallituskysymyksestä. 30/7 oli mm. E.A.Vuori käynyt sos.-dem. ministeriryhmälle esittelemässä näkökantoja, toivoen samalla sos.-dem.ryhmän joustavan nykyisestä asenteestaan. Hän ei kuitenkaan ollut maininnut, että Kekkonen olisi jo saanut presidentiltä valtuudet selvittää hallituskriisi uudella pohjalla. Seuraavana aamuna oli Kekkonen kutsunut sos.-dem. edustajia keskusteluun, josta muodostui kuitenkin täysin hedelmätön mielipiteiden vaihto. 2/7 jälleen Kekkonen halusi keskustella sos.-dem. edustajien kanssa (Skog, Leskinen, Tervo). Kekkonen tiedusteli, onko sosdemeilla mahdollisuuksia perääntyä aikaisemmasta kannastaan indeksikysymyksessä, ilmoittaen samalla, ettei työnantajien taholta aijota tässä kysymyksessä antaa perään. Sosdemien taholta ilmoitettiin aikaisemmin esitetty kanta indeksikysymyksessä ja kehoitettiin Kekosta painostamaan työnantajia perääntymään tai ellei se ole mahdollista, suosittelemaan ~~xxx~~ ennen määräaikaisvaalien toimeenpanoa. Myöhemmin vielä samana päivänä tapasi Skog Kekkonen, joka ilmoitti, etteivät työnantajat tule perääntymään aikaisemmasta kannastaan indeksikysymyksessä. Samana päivänä oli Kesärannassa koolla porvarilliset ryhmät, joille Kekkonen suoritti tunnusteluja puhtaan porvarillisen hallituksen aikaansaamiseksi. Samana päivänä klo. 20,00 matkusti Kekkonen presidentin luokse ilmoittaen olevan mahdollisuuksia puhtaan porvarillisen hallituksen muodostamiseksi. Presidentti antoikin hallituksen muodostamistehtävän Kekkoselle. Tämän jälkeen ~~pitivät porvarilliset ryhmät useita eri neuvotteluja.~~ Vastausten tuli olla valmiina

6/7 aamulla. Vastauksissaan porvarilliset ryhmät suhtautuivat Kekkonen ohjelmaan eri kohtiin joko täysin kielteisesti tai varauksin. Kokoomuspuolueen taholta ilmoitettiin, ettei se voi hyväksyä K-ohjelmassa mainittua kaavamaista palkkojen ja hintojen alentamista, jota samaa kantaa pienin lisäyksi~~n~~ edusti myöskin Kansan Puolue. Ruotsalaisten taholta taas asetettiin ehdoksi, että heidän mukaan tulonsa porvarilliseen hallitukseen ja K-ohjelman hyväksyminen edellyttää, että kaikki porvarilliset puolueet hyväksyvät mainitun ohjelman. Porvarillisten puolueiden asenteesta johtuen ei porvarillista ~~anemmistä~~ hallitusta näin ollen syntynyt. Kekkonen syytti hallitusyrityksen hajoamisesta lähinnä Kansan Puoluetta. Samalla hän tiedusteli Skogilta, onko niissä huhuissa perää, että sosialidemokraatit olisivat halukkaita tulemaan mukaan porvarilliseen laajennettuun hallitukseen ei hänen, vaan esim. Tuomiojan johdolla. Skog mainitsi ilmoittaneensa, ettei kummastakaan seikasta ole sosialidemokraattien puolue-elimissä ollut keskusteltu. Huomautti, että ~~kriisin~~ ^{sosidemien} taholta ~~ei voida~~ ollaan valmiit keskustelemaan vain kynnysohjelmasta tai uusista vaaleista. Asioiden nykyisessä vaiheessa on vain kaksi vaihtoehtoa joko kynnysohjelman hyväksyminen tai uudet vaalit. Mahdollisuuksien rajoissa on, että Kekkonen muodostaa maalaisliittolais-sekahallituksen ja sen jälkeen esittää eduskunnalle jonkinlaisen ohjelmansa.

Leskinen huomautti puheenvuorossaan, että porvarit ovat paljastaneet pelinsä. Kekkonen on jo pidemmän aikaa pelannut työnantajapiirien kanssa sosialidemokraattien syrjäyttämiseksi. Tulokset tähän saakka ovat porvarien kannalta olleet heikot. He eivät ole voineet hyväksyä omaa ohjelmaansa. Sosialidemokraateilla ei vielä tähän mennessä asioiden kulun huomioiden valittamista. Jos liutaan uusiin neuvotteluihin, kulutetaan aikaa ja kriisin ratkaisu siirtyy syksyyn. On siis parempi pyrkiä ensisijaisesti kynnysohjelman hyväksymiseen ja toisessa vaiheessa uusiin vaaleihin, jotka todennäköisesti tulisivat suoritettavaksi lokakuussa.

Sumu huomautti nykyisen asioiden kehitysvaiheen olevan sellaisessa muodossa, ettei kynnysohjelmaan nähden kaivata minkäänlaisia muutoksia. Parempi on pysyä entisellä kannalla ja pyrkiä vaaleihin, koska kaikki seikat viittaavat siihen, että vaalit tänä vuonna ovat sosialidemokraateille edullisemmat kuin ensi vuonna.

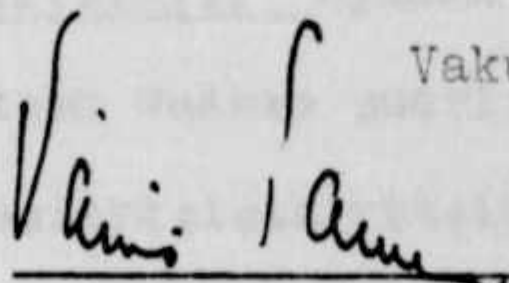
Tanner mainitsi, että tilanne on sikäli omituinen, että on olemassa kaksi ohjelmaa, joista ei kummastakaan keskustella. Me olemme hävinneet kuitenkin ensimmäisen erän, koska vaaleja ei saatu riittävän nopeasti aikaan. Kekkonen saa kokoon jonkinlaisen hallituksen ja pitkittää aikaa muilla asioilla kuin tuomalla k-ohjelman eduskuntaan. Piti eräänä mahdollisuutena selvittää nykyisestä kriisistä laajapohjaisen hallituksen muodostamisella, jossa sosialidemokraatit olisivat mukana, mutta kommunistit ulkopuolella. Tämä ei kuitenkaan olisi mahdollista Kekkonen johdolla.

Puskala arveli Kekkonen ja presidentin olevan niin hyvät ystävät keskenään, että Kekkosella on mahdollisuuksia keinotulla hallituskysymyksellä. Kekkonen on olettanut sosdemien perääntyvän ja vienyt asiat mahdollisimman pitkälle. Varmaa myöskin on, etteivät suurtyönantajat peräänny aikaisemmasta kannastaan, vaikkapa Kekkonen tilalle tulisi joku toinen mies. Meillä ei tässä vaiheessa ole muita mahdollisuuksia kuin pyrkiä vaaleihin. Samaa mahdollisuutta on puntaroitu myöskin maalaisliiton piirissä. Maalaisliitto on laskelmoinut saavansa vaalivaltteja tuomalla eduskuntaan K-ohjelman, vaikkapa tiettävät sen siellä tulevan hylätyksi.

Päätös: ^{asioiden vaihe} Todettiin nykyinen ~~tilanne~~ ja sikäli kuin tilanne ei muutu toisenlaiseksi, pyritään uusiin vaaleihin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Kokous päättyi 10,35.

Vakuudeksi:

V. Tanner

A.M. Myllymäki

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos. dem. Eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa heinäkuun 21 p:nä 1953 klo 14,45. Nimenhuudossa todettiin poissaoleviksi Hakkila, Kuittinen, Rantala, Tervo, Virtanen. Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi.

1 §.

Läsnäolo-oikeus. Läsnäolo-oikeus myönnettiin tovereille Konsta Virkkalalle ja Aaro Kaattarille Toholammilta.

2 §.

Ranskalaisen tervehdys. Kokoukseen saapui 4-henkinen ranskalainen toveriläheisyys, joka esitti ryhmälle tervehdyksenä m.m. seuraavaa: "Me kiittävät vastaanotosta. Meillä on yhteinen taistelu. Samoin he kiittävät olympialaisista. Suomen kansan viisaus on varmana takeena kommunismin kurissa pitämiseksi. Ranskalla on huono maine lukuisista hallituskriiseistään, Suomella on tässä suhteessa parempi maine." Ryhmän puheenjohtaja kiitti tervehdyksestä.

3 §.

Valiokuntapaikat. Työvaliokunnan ehdotus, että hallituksesta vapautuneita tovereita ei ehdoteta toistaiseksi valiokuntiin, hyväksyttiin yksimielisesti.

4 §.

Kotkain suurleirin edustaja. Työvaliokunnan ehdotuksesta ryhmä valitsi edustajakseen Kotkain pohjoismaiselle suurleirille toveri K. A. Fagerholmin.

5 §.

Kustannuskriisikysymys. Ryhmän puheenjohtaja ilmoitti, että puhemiesneuvoston käsityksen mukaan suoritetaan hallituksen esitysten lähetekeskustelu kaikista esityksistä yhtäaikaisesti. Koska valtiopäiväjärjestyksen mukaan on oikeus tehdä aloite hallituksen esityksestä 7 päivän aikana, ei eduskunnan istuntoajasta vielä ole tietoa. Eduskunnan Puhemies määrää seuraavan istunnon.

Hallituksen antamien esitysten johdosta puoluetoimikunta ehdottaa asioiden käsittelyjärjestykseksi seuraavaa: 1. Ryhmän olisi, mikäli se vain on

mahdollista, pysyttävä yksimielisenä ja yksituumaaisena kriisin käsittelyssä. 2. On pyrittävä uusiin vaaleihin. 3. Koska kaikki nyt annetut esitykset ovat osia K-ohjelmasta, on ne hyljättävä. Myös verolait olisi hyljättävä, koska nyt ehdotetut verohuojennukset eivät koidu vähimmäisen kansanosan verotaakan keventämiseksi.

Ryhmän työvaliokunta oli käsitellyt puoluetoimikunnan ehdotuksen ja esitti ryhmän päätettäväksi seuraavaa: Kohta 1 eli yksituumaisuus asian käsittelyssä on säilytettävä. 2. Uusiin vaaleihin olisi pyrittävä, vaikka ehdotus onkin hieman oudonlainen. 3. Ryhmä käsittelee verolait asiallisella pohjalla. Muut esitykset olisi hyljättävä.

Hiltunen: Kannatan työvaliokunnan ehdotusta, koska ryhmämme on aina käsitellyt kaikki kysymykset asiallisesti. On taktillisesti viisaampaa ottaa asiallinen kanta, joten työvaliokunnan ehdotus olisi hyväksyttävä.

Suominen kannatti toveri Hiltusen ehdotusta, koska esim. laki- ja talousvaliokunnassa ei voi vastustaa perusalennusten korottamista.

Kukela: Hallitus käsittelee tämän asian kokonaisuutena. Ryhmän asiallinen kanta vahvistaa ryhmän asemaa. Hallitus ei voine hyväksyä ryhmän ottamaa kantaa.

Kulovaara: Veronalennusten käsittelyssä voidaan vetäytyä verolain käsittelyn mukaisen kannan taakse. Tässä yhteydessä olisi saatava asuntorakennustarvikkeitten verohelpotus nopeasti käsittelyyn.

Leskinen: Puoluetoimikunnan hylkäävän kannan verolakien käsittelyssä määräisi juuri asiallisuus, koska pienituloiset joutuvat epäoikeudenmukaiseen asemaan.

Jokinen: Kannatan Leskisen ehdotusta, koska pienituloiset eivät siitä hyödy.

Antikainen: Liikevaihtoverolain käsittelyssä on otettava huomioon, että alentamisesta eivät kuluttajat hyödy eikä se, paremminkaan kuin muutkaan esitykset tuo ratkaisua tähän kriisiin. Vientiteollisuus odottaa vielä lisää näidenkin jälkeen. Tuloveron alentamisesta hyötyvät vain suurituloiset. Valtion kassa joutuu kovalle koetukselle työllisyyskysymyksen hoitamisessa.

Tanner: Mitkä perustelut on esitettävä näiden verolakien hylkäämiselle?

Ryhmä on aina puoltanut kaikkien esitysten asiallista käsittelyä.
Möhell: Työllisyysasiat olisi saatava sos.demien hoitoon. Siksi
tarvinnut muodostaa sos.dem. vähemmistöhallitus, jonka kaatuminen
ollut vain voitoksi puolueelle tällaisessa kysymyksessä.

Päätös. Ryhmä hyväksyi yksimielisesti työvaliokunnan ehdotukset ko-
1 ja 2 eli päätettiin pysyä yksituumaaisena ja pyrkiä uusiin vaale-
Kohdasta 3 päätettiin, että ryhmä asian käsittelyssä noudattaa asi-
ta käsittelytapaa.

Ryhmän puolesta puheenvuoron käyttäjiksi tämän asian yhteydessä v-
tiin työvaliokunnan ehdotuksesta toverit Antikainen ja Leskinen.
Työvaliokunnan ehdotuksesta ryhmä yksimielisesti päätti määritellä
lopullisen kantansa käsiteltäviin esityksiin myöhemmin.

6 §.
Kirjelmät. Ryhmän puheenjohtaja esitteli joukon kirjelmia, jotka p-
tiin liittää ryhmän erkistoon.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos. dem.

Eduskuntaryhmän työvaliokunnan kokouksessa
Eduskuntatalossa tiistaina syyskuun 15 p:nä
1953. Saapuvilla olivat ryhmän puheenjohtaja
Väinö Tanner sekä työvaliokunnan jäsenet Anti-
kainen, Turkka, Alkamäki, Paasio, Raunio ja Niemi,
joka laati pöytäkirjan.

1 §.

Ryhmän puheenjohtaja ilmoitti, että ryhmä kokous pidetään ensi perjantaina
heti täysistunnon päätyttyä. Tässä kokouksessa on valittava ryhmän edusta-
jat käyttämään ryhmän puolesta puheenvuorot ensi vuoden talousarvion lä-
hete keskustelussa, joka on ensi viikon keskiviikkona. Talousarvio jaetaan
Eduskunnalle ensi maanantaina pidettävässä istunnossa.
Työvaliokunta päätti ehdottaa ryhmälle puheenvuoron käyttäjäksi ryhmän
puolesta toveri Väinö Leskisen.

2 §.

Valiokuntapaikkojen järjestely. Koska hallituksesta on vapautunut ryhmän
jäseniä, aiheuttaa tämä muutamia uudelleenjärjestelyjä valiokunnissa.

Työvaliokunta ehdottaa ryhmälle:

1. Toveri Viljo Rantala valtiovarainvaliokuntaa vakinaiseksi; toveri Väy-
rynen siirtyy varajäseneksi ja toveri Virtanen vapautuu varajäsenyydestä.
2. Toveri Huunonen työväenasiaivaliokuntaan vakinaiseksi; toveri Muikku
siirtyy varajäseneksi. *Henri (Personen prior)*
3. Toveri Tervo puolustusasiaivaliokuntaan vakinaiseksi ja toveri Jokinen
vapautuu jäsenyydestä.
4. Toveri Karjalainen kulkulaitosvaliokuntaan vakinaiseksi ja toveri Sävelä
varajäseneksi. Toveri Turkka vapautuu varajäsenyydestä.
5. Toveri Leskinen ulkoasiaivaliokuntaan vakinaiseksi ja toveri Kilpeläinen
varajäseneksi. Toveri Lukkarinen vapautuu varajäsenyydestä.

Toveri Raunion esityksestä työvaliokunta päätti kutsua esittelijä Uno Nurmisen antamaan yksityisen selostuksen ryhmän yksityisille jäsenille nykyisestä työllisyystilanteesta.

Kokuksen puolesta:

Tark.))) Väinö Tanner.

Pentti Niemi.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.

eduskuntaryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa perjantaina syyskuun 18 p:nä 1953 klo 17.10.

Puhetta johti Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati Pentti Niemi. Nimenhuudossa todettiin poissaoleviksi Alanko, Eskola, Fagerholm, Haapasalo, Hakila, Hykkäälä, Kilpeläinen, Kokkola, Koskinen, Käkälä, Lepistö, Mohell, Niemi, Peltonen, Sävelä, Turunen, Väyrynen.

1 §.

Lähetystöt.

Helsingin Rautatieläisten Rakennustyömaiden lähetystö selosti nykyistä työtilannetta rautatietyömaille. Lopputilejä on annettu 200:lle työntekijälle. Muiden osalta ansiotasoa on alennettu. Lähetystö vaatii näiden toimenpiteiden kumoamista ja toimenpiteisiin ryhtymistä, koska lopetetut työt kansantaloudellisesti katsottuna ovat välttämättömiä. Myöskin työrauha on kysenalaista, ellei irtisanomisia lopeteta.

Petäskosken työmaan lähetystö ilmoitti, että työmailta on irtisanoittu n. 170 työntekijää. Varoja ei ole töiden valmistumiseen asti myönnetty. Varsinaista voimalaitostyötä ei ole edes vielä aloitettu. Työ pitäisi suorittaa ennen pakkasia taloudellisten tappioiden välttämiseksi. Rovaniemen kauppalassa on jo runsaasti työttömiä ja jos edellämainitut työt lopetetaan, työttömien luku edelleen lisääntyy ja tilanne tulee erittäin vaikeaksi. Senvuoksi olisi varoja saatava, ettei mitään vähenyksiä tapahtuisi. Ministeriltä asiaa tiedusteltaessa hän oli kysynyt lähetystöltä, "mistä saadaan varat", ja ilmoitti olevansa neuvoton asian järjestämiseksi. Työt voidaan suorittaa työttömyystöinä kuten tähänkin asti.

2 §.

Valiokuntien täydennysvaalit.

Työvaliokunnan ehdotuksen mukaan ehdotetaan valtiovarainvaliokuntaan Rantala vakinaiseksi ja Väyrynen varajäseneksi Virtasen erotessa

tästä tehtävästä. Työväenasiainvaliokuntaan vakinaiseksi Huunonen Muikun siirtyessä varajäseneksi ja Pesosen erotessa tästä tehtävästä. Puolustusasiain valiokuntaan Tervo vakinaiseksi ja Jokinen vapautettiin tästä tehtävästä. Kulkulaitosvaliokuntaan Karjalainen vakinaiseksi ja Savelä varajäseneksi ja Turikka vapautettiin. Ulkoasiainvaliokuntaan Leskinen vakinaiseksi ja Kilpeläinen varajäseneksi Lukkarisen tullessa vapautetuksi.

3 §.

Talousarvion lähetekeskustelu.

Työvaliokunnan esityksestä käyttää ryhmän puolesta puheenvuoron Leskinen. SAK:n puolesta Antikainen. Muilla ryhmän jäsenillä oikeus käyttää puheenvuoroja harkintansa mukaan.

4 §.

Poliittisen tilanteen selvittelyä.

Ryhmän pj Tanner esitteli lyhyesti nykyistä poliittista tilannetta huomauttaen, että maa on kyllästynyt Kekkonen hallitukseen, josta halutaan vapautua. Puoluetoimikunta onkin jo harkinnut välikysymyksen tekoa, jonka perusteiksi on jo saatavissa tosiseikkoja. Allekirjoittajiksi olisi saatava muidenkin ryhmäin edustajia. Ennenkuin välikysymykseen mennään, olisi saatava uuden hallituksen "johtohahmo".

Leskinen: "Edustajille ensi maanantaina jaettava talousarvio tulee osoittamaan, miten hallitus aikoo maan asioita hoitaa. On jätetty myös Aravalan vahvistamatta. Samoin suunnitellaan lapsilisälain muuttamista kesän työhallituksen päämiehen lausunto viime tiistain istunnossa osoittaa näytän pelistään. Asioihin on jo nyt tartuttava ja luovuttava hiljaisesta positioista, koska syksymmällä tulee esille suuria ja tärkeitä esityksiä. Tilastilanne on vaikea eikä hallitus välitä nyt syntyneestä tilanteesta. SAK toivoo vapauduttavan nykyisestä hallituksesta. Jos hallitus kaatuu, tulee uusi urakka eteen, sillä uuden hallituksen muodostaminen on vaikeaa. Valtioneuvoston toimintamme vaikeuksia on suuresti liioiteltu. Siksi on tärkeä selvittää keskustelu talousarvion lähetekeskustelussa. Jos teemme välikysymyksen, tulee hallituksen kaiken todennäköisyyden mukaan kaatumaan se-

ennakkotietojen mukaan. Meidän on tehtävä aloitus tilanteen hoitamiseksi. Siksi on lähdettävä liikkeelle selvillä poliittisilla ja talouspoliittisilla linjoilla.

Tervo: Jos hallituksen kaatamiseen pyritään, on oltava selvillä siitä aiheutuneesta tilanteesta. On selvitettävä poliittinen tilanne tarkoin. Miten mennään eteenpäin? Jos selviää, että maalaisliitto luopuu Kekkonesta, helpottuu tilanne, sillä silloin voidaan uusi hallitus muodostaa enemmistöperiaatteelle.

Tanner: Ensin käydään talousarvion keskustelu. Sitten harkitaan välikysymyksen tekoa, joka olisi tehtävä kuitenkin ennen kunnallisvaaleja.

Hiltunen: Olemme menossa umpikujaan. Työllisyyskysymykset on hoidettu ihmellisesti. Menettely tässä asiassa ennen kunnallisvaaleja ovat harkitsemattomia. Supistukset talousarviossa on tehty propagandamielessä.

Uudella hallituksella tulee olemaan vaikeuksia. Tästä huolimatta on tehtävä jotakin. Työllisyyskysymys on meille ensiarvoisen tärkeä. Siksi on tarkoin harkittava, mikä tie on parhain tilanteen pelastamiseksi. Vähemmistöhallitukseen ei pidä mennä.

Paasio: Maassa on vähi määrä epä tietoisuutta tilanteesta. Radikalisoitumista on havaittavissa. Siksi on asiassa pidettävä kiirettä, ettei tilanne pääse luisumaan pois käsistämme. Talousarvion keskustelun jälkeen on kaikessa hiljaisuudessa keskusteltava tilanteesta. Suomen Kansanpuolue tulee varmaan mukaan välikysymykseen. Sos. dem. puolueen on pidettävä kiinni myös valtakunnallisesta ajattelusta. Tilanteen hoitaminen on ryhmän ja puoluetoimikunnan on tarkkailtava tilannetta ja toimittava nopeasti. Ryhmä ei vielä tehnyt asiasta päätöstä vaan päätti palata asiaan uudelleen talousarvion lähetekeskustelun jälkeen. Jos on tarpeellista, otetaan yhteys muihin ryhmiin.

5 §.

Puolueen keräys. Puoluetoimiston edustajana toveri Aaro Mäkelä esitti ryhmälle käynnissä olevaa puolueen keräystä ja toivoi ryhmän osallistumista siihen. Ryhmä päätti valtuuttaa työvaliokunnan harkitsemaan asiaa ja päättämään, minkä summan ryhmän keräykseen luovuttaa.

6 §.

Valiokuntapaikkojen järjestely. Pankkivaliokuntaan ehdotetaan toveri Karjalainen Hiltusen tilalle, joka pyytää valiokunnan jäsenyydestä vapautusta.

Kokouksen puolesta

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.

Eduskuntaryhmän työvaliokunnan kokouksessa Eduskuntatalossa tiistaina syyskuun 22 p:nä 1953.

Saapuvilla olivat: ryhmän puheenjohtaja Väinö Tanner, joka johti puhetta, sekä työvaliokunnan jäsenet Eero Antikainen, Arvi Turkka, Eino Raunio, Rafael Paasio, Aino Malkamäki ja Pentti Niemi, joka laati pöytäkirjan.

1 §.

Puolueen keräys. Puheenjohtajan ehdotuksesta päätettiin ehdottaa ryhmälle, että ryhmän kassaasta lahjoitettaisiin puolueen keräykseen 30.000)-.

Muut avustusanomukset siirrettiin myöhemmin käsiteltäviksi.

2 §.

Ryhmän tilit. Ryhmän rahastonhoitajan ilmoitettua ryhmän puheenjohtajalle, että ryhmän tilit ja tilintarkastajain lausunto ovat valmiina, päätettiin ne esittää ryhmälle.

3 §.

Välikysymys. Puheenjohtajan esityksestä päätettiin jättää heti talousarvion lähete keskustelun päättymisen jälkeen jättää välikysymys. Vasta tämän jälkeen voidaan keskustella niistä suuntaviivoista, joille tulevan hallituksen politiikan tulee rakentua. Välikysymyksen sisällön laatimisesta huolehtivat SAK ja puoluetoimisto yhdessä. Ryhmän puheenjohtaja tarkastaa tekstin ennen sen jättämistä. Teksti esitetään ryhmälle ensi perjantaina 25/9-53 klo 13 pidettävässä ryhmäkokouksessa.

Kokouksen puolesta

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Tark.

Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

tuksia. Leskinen, Antikainen, Tervo, ja Raunio ja Martta Salmela-Järvinen pitivät taloudellisen tilanteen alussa olevaa kritiikkiä tarpeellisena.

Kokous päätti hyväksyä esityksen eräin pienin korjauksin.

Samalla päätettiin, että oduskuntaryhmässä kiireimmiten valmistaudutaan välikysymyskeskustelua varten, tulipa se esille missä vaiheessa hyvänsä.

Päätettiin, että välikysymyksen ensimmäisenä allekirjoittajana esiintyy Eero Antikainen.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.Eduskun-

taryhmän kokouksessa Eduskuntatalossa perjantaina
syyskuun 25 p:nä 1953 klo 13,00. Puhetta johti
ryhmän puheenjohtaja Väinö Tanner ja pöytäkirjan
laati Pentti Niemi. Nimenhuudossa todettiin poissa-
oleviksi Hakkila, Helle, Jokinen, Leivo-Larsson, Simo-
nen, Väisänen.

~~Käsnäolo-oikeus myönnettiin~~

1 §.

Käsnäolo-oikeus myönnettiin tovereille Aug. Syrjäselle Kuusankoskelta ja
Kalle Järviselle Jyväskylästä.

2 §.

Välikysymys. Puheenjohtaja luki välikysymystekstin, jonka ryhmän työvalio-
kunta oli jo hyväksynyt. Ryhmä hyväksyi yksimielisesti luetun ehdotuksen ja
päätti jättää välikysymyksen asianomaisen hallituksen jäsenen vastatta-
vaksi. Ensimmäiseksi allekirjoittajaksi ryhmä valitsi työvaliokunnan ehdo-
tuksesta toveri Eero Antikaisen. Koska välikysymys jätetään jo tänään, ke-
hoitti ryhmän puheenjohtaja ryhmän jäseniä varautumaan välikysymyksestä
käytävään keskustelua varten.

3 §.

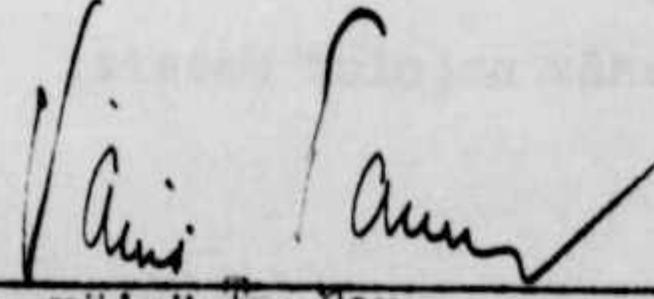
Lähetystö. Kuopion kaupunginhallituksen lähettämä 3-henkinen lähetystö jät-
ti ryhmälle mainitun kaupungin vaikeata työllisyystilannetta selostavan
kirjelmän, joka on liitteenä tässä pöytäkirjassa. Ryhmän puheenjohtaja kiit-
ti lähetystöä mainiten, että ryhmän taholta on jo kiinnitetty huomiota vai-
keutuneeseen työllisyystilanteeseen koko maassa. Ryhmä tulee edelleenkin
toimimaan tilanteen helpottamiseksi kaikin käytettävissä olevin keinoin.

4 §.

Lahjoitus. Ryhmän päätti työvaliokunnan ehdotuksesta lahjoittaa puolueen
keräykseen 30.000 mk.

Kokouksen puolesta

Tark.

Väinö Tanner.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri

V Ä L I K Y S Y M Y S

Yleisesti alkaa jo olla tunnettua, että maailmanmarkkinoilla vallinnutta vientiteollisuustuotteittemme hintojen laskusuuntaa on tarkoituksellisesti liioiteltu ja tapahtunutta elpymistä vastaavasti väheksytty. Pääasiallisten vientituotteittemme hintakehitystä ei voida myöskään pitää syynä yleisen kotimaisen laskukauden muodostumiselle. Alkuvuodesta tapahtunut vientimme vaihtosuhteen heikentyminen on kääntynyt vastakkaiseksi. Voidaan jopa havaita merkittävää ulkomaankauppamme elpymistä, joka ilmenee sekä tuontihintojen laskuna että samanaikaisesti vientihintojen kiinteytymisenä.

Tarkoituksenmukaisella suhdannepolitiikalla olisi myös jo viimeksi kuluneen suhdannekauden työttömyys voitu supistaa melko vähiin. Sosialidemokraattisen Puolueen edustajat eduskunnassa, hallituksessa ja talouspoliittisessa suunnitteluneuvostossa ovat toimineet voimakkaasti tämän päämäärän hyväksi. Muiden puolueiden suhtautuminen esti kuitenkin näiden pyrkimysten toteutumisen. Talouselämän kehitystä edistävä asiallinen keskustelu muodostui vain hedelmättömäksi väittelyksi ns. kustannuskriisistä.

Tästä johtuen on maamme talouspolitiikassa jouduttu siihen tilaan, että kotimainen lamakausi on nyt tosiasia. Hallituksen talouspolitiikka ei ole edes pyrkinyt tätä kehitystä estämään. Kun taloudellista laskukautta vastustavassa politiikassa on valtion tulo- ja menoarviolla sangen keskeinen osuus, on valitettavasti tällä hetkellä todettava, ettei hallituksen eduskunnalle antama budjettiesitys vastaa vallitsevaa suhdanetilaa. Budjetin johtava asialinja on ostovoiman ja kansalaisten tulojen vähentäminen. Tähän pyritään lähinnä sosiaalisia

menoja sekä yleensä laajojen kansalaispiirien taloudelliseen asemaan vaikuttavia määrärahoja supistamalla. Erikoisesti on tuomittava pyrkimykset lapsilisäjärjestelmän ^{jyhtäen luvon} ~~mitätöimiseksi~~ ^{parantamiseksi}

On huomattava, miten budjettiesitykseen sisältyvä suunnitelma julkisen sijoitustoiminnan supistamiseksi noin 30 miljardilla markalla merkitsee sellaisenaan vastaavan suuruiseksi katsottavaa heikentymistä investointitoiminnassa ja työllisyystilan säilyttämismahdollisuuksissa.

Syyskausi kuuluu yleensä vuoden parhaisiin työllisyysaikoihin. Kuitenkin tänä vuonna on jo syyskuussa ollut huomattava määrä työttömyyskortistoihin ilmoittautuneita, vaikka työttömyyskortistoja on avattuna vasta varsin rajoitetussa määrin. Hallituksen omien arvioiden mukaan työttömyys saattaisi tulevana talvikautena nousta ehkä 100.000 henkilön huippulukuun. Tämäkin luku joudutaan ilmeisesti ylittämään, mikäli hallituksen talouspolitiikkaa noudatetaan.

Työttömien lukua on huomattavasti lisännyt se, että valtiovallan toimesta vieläpä ilmeisesti lakimääräisiä perusteita hyljeksien on annettu sen omilla työmailla töiden keskeyttämismääräyksiä. Valtion työvirastojen töissä jo tapahtunut varsinkin pienipalkkaisten viran ja toimen haltijoiden sekä työntekijäin irtisanominen on monilla paikkakunnilla kohdannut pitkäaikaisiakin työntekijöitä ja aiheuttanut huomattavaa työttömyyden kasvua.

Arava-määrärahoihin esitetty vähennys merkitsee huomattavaa supistusta rakennustoiminnassa ja varsin merkittävää työllisyystilan heikentymistä. Valtion virkamieskunnan ja toimihenkilöiden lukumäärän supistamista tarkoittavat suunnitelmat ovat tässä suhdannevaiheessa osa työttömyyttä luovasta talouspolitiikasta. Hallitus olettaa, että myös metsätöissä

olevien lukumäärä vähentyisi huomattavasti, ja budjetin liitteessä olevasta taloudellisesta katsauksesta voidaan joka suhteessa huomata, että hallitus on pyrkinyt laatimaan sellaisen tulo- ja menoarvion, joka hyväksyy taloudellisen laskukauden välttämättömyydeksi ja pyrkii edistämään sitä.

Nykyisessä suhdannevaiheessa on valtion menotalouden pyrittävä tulonmuodostuksen säilyttämiseen ja normaalin talous- ja tuotantoelämän kiihdyttämiseen. Hallituksen politiikka ei ole näiden perusvaatimusten kannalta tyydyttävää eikä se ole vastannut tosiasiallista suhdannekehitystä. On myös todettava, että budjettiesityksen luontoisen valtion menojen supistaminen sosiaalimenojen kohdalla merkitsee sosiaalisten tehtävien kasvavaa siirtymistä kunnille ja näiden menotalouden vastaavaa paisumista.

Edelliseen viitaten allekirjoittaneet esittävät hallituksen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Koska hallitus itse toteaa, että ensi talvena tulee esiintymään vakavaa työttömyyttä, ja koska hallituksen tulo- ja menoarvioesityksestä käy ilmi, että hallitus ei sen puitteissa ole edes tyydyttävästi varautunut ensi talven työttömyyteen eikä hallituksen noudattama yleinen talouspolitiikka ole vastannut suhdannetilän vaatimuksia, [niin tiedustelemme, mihin muihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä työllisyyspolitiikan tehokkaasti hoitamiseksi.

Pöytäkirja, joka laadittiin Sos.dem.Eduskun-
ryhmän työvaliokunnan kokouksessa Eduskuntatalossa
syyskuun 29 p:nä 1953. Saapuvilla olivat ryhmän puheen-
johtaja Väinö Tanner, joka johti puhetta, sekä työvalio-
kunnan jäsenet Eero Antikainen, Arvi Turkka, Eino Raunio
Rafael Paasio, Aino Malkamäki, Väinö Leskinen ja Pentti
Nieminen, joka laati pöytäkirjan.

1 §.

Välitys. Ryhmän puheenjohtaja Väinö Tanner ehdotti työvaliokunnalle, että
välityksen onnistumiseksi ja hallituskysymyksen hoitamiseksi kaiken varal-
la olisi otettava yhteyttä kokoomuspuolueen ja kansanpuolueen eduskuntaryhmiin.
Luksi olisi vain selvitettävä näiden ryhmien suhtautuminen tehtyyn välitysy-
kseen. Tämän jälkeen voitaisiin jatkaa neuvotteluja uuden hallituksen ohjel-
masta ja selvittää, mille pohjalle hallitus olisi muodostettava. XXX

Leskinen: Puoluetoimikunta on myös neuvottelujen kannalla, joiden täytyy alussa
olla, kuten ryhmän puheenjohtaja jo mainitsi, vain mielialaa tarkkailevia ja tun-
ustelevia. On johdonmukaista ottaakin yhteys kaikkiin muihin hallitusvastuusta
vapaina oleviin ryhmiin paitsi kommunisteihin. Hallitusohjelman tulisi rakentua
seuraaviin kohtiin: 1. On pyrittävä muodostamaan laajapohjainen hallitus, jossa
Sos.demit ja maalaisliitto ovat runkona, jonkun muun henkilön kuin tri Kekko-
nen johdolla.

2. K-ohjelma on peruutettava myös budjetista.

3. Ohjelman tärkeimpänä kohtina on pidettävä indeksisidonnaisuuden säilyttämis-
tä, suhdannepidätysjärjestelmän aikaansaamista ja täystyöllisyyden säilyttämis-
tä.

Yleisenä havaintona voidaan mainita, että työnantajat ovat nyt taipuvaisempia
neuvottelemaan kuin aikaisemmin, koska konjunktuurit ovat tulleet kiinteämmik-
si. Puoluetoimikunta on nimennyt neuvottelijoiksi tilanteen vuoksi Emil Skogin,
Väinö Leskisen ja Penna Tervon. Ryhmästä ~~valittaneen~~ valittaneen Ryhmän puheen-
johtaja Väinö Tanner ja toveri Eero Antikainen.

Puutos. Työvaliokunta päätti aloittaa neuvottelut puheenjohtajan ehdottamalla tavalla ja valitsi ryhmän puolesta neuvottelijoiksi toverit Väinö Tannerin ja Eero Antikaisen.

Kokouksen puolesta

Tark. Väinö Tanner.
Ryhmän puheenjohtaja.

Pentti Niemi.
Ryhmän sihteeri.

Ryhmäkok. 6/10-53.

1.

Läsnäolo - aikens Kietaselle ja Kurville.

2.

Työselarti hallin vartausta välityksessä. Alk. ulkomaa kaup. päädyttiin ta-
Amuun. Hallin nähtävyyksiä: Lute.

3.

Kykynetken tapohtumat.

Seurain: Neuvottelijat karkotettiin
kotiin ja ky. kanssa. Välitys. pyritään
hallin kaatamiseen. Kyynysjätöstä ja
uuden hallin talouspolitiikasta. Uusi
hallitus laajapohjainen. (Seurain antaa
tönnöt tiedot)

Työnantajien lauselijajärjestelmä palautetaan.
Suhdannepidätysjärjestelmä heti kaapataan.
Kiinnantamusestakortista tarataan vieni-
tehallinuden hintoja suoritushintoihin vaaranta-
matta. Toinenpisteet suhdannevarausjärjes-
telmiin periaatteen mukaisia.

Välityksessä: Ed. toteuta

Ryhmä neuvottelijain toimien
pisteet ja antoa suhteutetaan.

Pöytä: Kuultua hallituksen vartausta
eduskunta toteaa, että suhk. vähennis-
tohallituksella ei ole edellytyksiä työ-
työryhmissä hoitamiseen ja mi-
nien taloudellisten vaikeuksien asia-
mukaisen selvittämiseen ja riittävästi

väijästyksen.

Seurako epäili poliittista tappiota
maasendulla.

Käkelä: Menojen siirtäminen kun-
ni nyr. voin joutumaan.

Serkinen: Panoksemme tulee olla va-
kas. Ml. mukana. Ellei, niin ryhtyy
tilaan.

Puolue ottaa tyydytyksellä va-
ja ponnin hyväksytään.

Sos.-dem. Naisliitto r.y.

TULEVAISUUS

Toimitus 74282

Toimisto 72986

Työväen Kukkarahasto

Toimisto 72986

Helsinki, Paasivuorenk. 5

Postisiirtotilin nro 6487

Puhelimet: Toimisto 72986

Sihteeri 776605

Taloudenhoitaja 777962

Kotitalousosasto 770190

Helsinki 6.10.1953.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmälle.

Sos.-dem. Naisliiton liittotoimikunta käsitteli 29.9. pitä-
mässään kokouksessa nykyistä hallitustilannetta ja mahdollisesti
tapahtuvaa hallitusvaihdosta. Sos.-dem. Naisliiton kantana on
nyt niin kuin on ollut aikaisemminkin, että sosialidemokraattien
osallistuessa hallitusvastuuseen, on välttämätöntä nimetä valtio-
neuvoston jäseneksi myös vähintään yksi sos.-dem. nainen. Liit-
totoimikunnan ehdokkaat hallitukseen ovat edelleenkin liittomme
puheenjohtaja Tyyne L e i v o-L a r s s o n ja varapuheenjohtaja
Aino M a l k a m ä k i .

Toverillisesti tervehtien

Sos.-dem. Naisliitto r.y.

Aino Malkamäki

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous *lok* kuun *6* p:nä 19 *53* klo

Asia:

ehdotus "Jaa"

ehdotus "Ei"

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
✓ Ahonen, Arvo			✓ Leskinen, Väinö		
✓ Alanko, Kustaa			✓ Lukkarinen, Impi		
Antikainen, Eero			✓ Malkamäki, Aino		
✓ Brander-Wallin, Laura			<i>Shorell, Erkki</i> ✓ Muikku, Otto		
✓ Eskola, Walfrid			Niemi, Pentti		
Fagerholm, K.-A.			Nurminen, Elli		
✓ Haapasalo, Kalervo			Paasio, Rafael		
✓ Hakkila, Väinö			✓ Peltonen, Onni		
✓ Heinonen, Vappu			✓ Pesonen, Edvard		
✓ Helle, Veikko			✓ Rantala, Viljo		
✓ Henriksson, Gunnar			✓ Raunio, Eino		
✓ Hiilelä, Kaisa			✓ Salmela-Järvinen, Martta		
✓ Hiltunen, Onni			Simonen, Aarre		
✓ Huunonen, Emil			✓ Sundman, Bruno		
✓ Hykkäälä, Heikki			✓ Suominen, Unto		
Jokinen, Kalle			✓ Sävelä, Arvo		
✓ Kalavainen, Meeri			Takki, Uuno		
✓ Karjalainen, Eetu			Tanner, Väinö		
✓ Karvonen, Juho			✓ Tervo, Penna		
Kilpeläinen, Yrjö			✓ Tikkaaja, Väinö		
✓ Kokkola, Veikko			✓ Toivonen, Otto		
✓ Koskinen, Artturi			✓ Turkka, Arvi		
✓ Kuittinen, Juho			Turunen, Varma K.		
✓ Kulovaara, Urho			Virtanen, Viljo		
✓ Kälkelä, Valto			✓ Väisänen, Jalmari		
✓ Leivo-Larsson, Tyyne			✓ Väyrynen, Vilho		
Lepistö, Matti					